

6
MAM
BER
6

ROMAAN

No

13

SP
7592

Pri. Milvy Laid ooperis „Travlata“.

KIRJASTUS-OSAÜHISUS „ARENG“
TALLINN, 1929. A. VIII. AASTAKÄIK

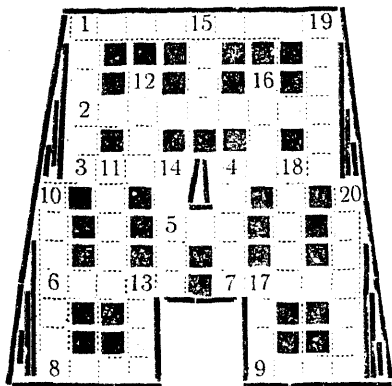
Hind 40 senti.

Mõistatus

Nr. 13 (175).

Ristsõnade mõistatus.

Kokkuseadnud: **Endel Waademann.**

Lahendus ilmub „Romaan“ nr. 16 (178.)

Sõnade tähendused.

Vasakult paremale.

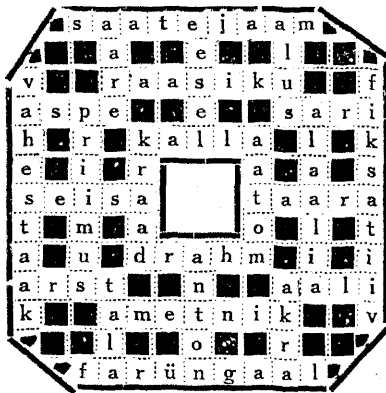
1. Poet.
2. Aseaine.
3. Pesemise vahend.
4. Arenemisaste.
5. Sõrd, mullaga katmatu kütis.
6. Rootsi-Soome naisterahwa eesnimi.
7. Täht kreeka tähestikust.
8. Takistab ukse awamist.
9. Wanaderoomlaste majakaitsewaim, haldjas.

Ülaalt alla.

1. Toretus.
4. Tundur, mäelagendik.
10. Kirjutamise abinõu.
11. Weoloom.
12. Tähtis dokument kaubanduses.
13. Laewa parandusekoht.
14. Tuntud lahing Eestis.
15. Meesterahwa nimi Soomes.
16. Kodulind.
17. Ilmakaar.
19. Inimese üks halbu iseloemujuoni.
20. Tulemäe awaus.

Mõistatuse lahendus

Nr. 10 (172)

Imestamisväärt odawasti, kergesti ja **puhtaks** pesete oma pesu pesupulbriga

LUMIWALG

ühes sellega piken date ka **pesu wastupidawust**, samuti **söögi- ja kööginõud ning mustad ja raswased käed saawad imestamisväärt kergesti puhtaks**
Pealadu: Tallinn, Suur Pärnu maantee, nr. 48.

Romaan

Ilmub kaks korda kuus.

SISU: — Wilhelm Jensen: Karin. — Jack London: Nam-Bok. — Adorjan Bonyi: Wiimane öö. — Andres Silla: Tartumaa. — Germaine Beaumont: Metsas. — A. Karalijtshow: Isa Iwani patt. — P. Grünfeldt: Terwitus Rootsile. — Lafcadio Hearn: O-Tei. — Kurt Martin: Prokuröri tütar. — Tött ja nalja.

Nr. 13 (175)

Juuli 1929

VIII aastakäik.

Karin.

Saaja kirjaniku Wilhelm Jenzeni romaan.

4

Ometi wiibis taas weel üks isik, kes siamaani neid sündmusi oli waitiwana pealt waadanud. See polnud majaproua; see istus nagu ennegi osawõtmatult oma laua ääres ja näis olewat, eriti wiimastel minutitel, mõtetesse süwenenud. See, kes sündmusi taas tõuswa rahutusega filmitsenud, oli Gustaw Rosen. Daanlaste tulekul oli tema kohmetus ja püüe, toa nurga pimeduses eneselt tähelepamu kõrwale pöörda, selgesti nähtaw olnud. Punetawa otsaesise ja waitides oli ta kuulunud sõnawahetust Stenbocki ja pealiku wahel; siis äkki jooksis ta lehaft wärin läbi, niipea kui nägi, kuidas Karin isa kõrwale jookkis. Tema tundis isikuid nii siin kui seal ja teadis, et kumbki pool oma ettemõttest ei taqane. Wahetpidamata wähenes waheruum piikide ja inimeste wahel ja piikide otsad olid julge, liikumatu neiu rinnast ainult weel mõne jala kaugusel.

„Pea!“ hüüdis Gustaw Rosen äkki ja kargas nende wahele. Sõdurid peatusid hõmmastades.

Pealif, kes siamaani teda polnud märganud, astus palja mõõgaga tema juure ja küsis karedalt:

„Mis Te tahate? Kes Te olete?“

Noormees nimetas oma nime ja jatkas mõned poolwaljusti belbud daanikeelsed sõnad, mida kuuldes ohwitser ruttu oma mõõga lastis langeda. Ta oli ruttu peakatte kätte kahma-

nud ja andis sõduritele märku piigid olale wõtta ja taqaneda.

Siis ütles ta aupakkikult:

„Undestage, härra Rosen, mul polnud teie siin wiibimisest aimugi. Palun teid mind tema majasteedi ees —“

Rosen katkestas ruttu ta kõne:

„See preili on minu pruut ja see on tema magadistuba, kuhu te oma sõdurid käskisite sisse tungida. Teie saate aru, et see härra Stenbocki külma were pidi kaotama, ja wistiski ei waja teie minu ausõna, et minu pruudi toas ühtegi meest ei peitu.“

Pealiku nägu oli omanud piinliku ilme.

„Wabandage mind, härra Rosen,“ wastas ta kogeledes, „aga minu käst —“

Gustaw Roseni otjaefine läks kipra ja käsi kahmas tahtmatult mõõgapeast kinni. Aga ta rahunes ruttu ja ütles:

„Teil on õigus, teie käst peab saama täidetud. Ometi peate mõõnma, et minulgi siin õigus on, mida ma igamehe ees kaitsen; Teie ja härra Stenbock saate rahuldatud, kui mina siin toas teie ülesande enese peale wõtan, et teie käst ka wormilikult saaks täidetud.“

Noormees oli rääkinud ebahariliku energiaga ja nõudliku tooniga ning oli sõnu „igamehe ees“ nii wäga rõhutanud, et ohwitser waitides pea longu lastis ja kummardades oma nõusoleku andis. Ta astus mõne sammuni tagasi

ja andis oma saatjatele käsu loosi muud ruume läbi otsida. Tema olek näitas, et ta nooremehe ees oma nõudmist korraes peaaegu liiale oli läinud ja nüüd seda sellega katsus heaks teha, et Karini toa poole selja pööras ja nii selle läbiotsimise vastu täielikku osavõtmatusi ilmutas.

Stenboeck võis jälle arusaamijele jõudnud olla, millisesse hädaohtu ta ennast ja omakseid oli olnud saatmas, sest ta astus nüüd kõrvale ja jättis ukse wabaks. Rosen pani oma käe käerauale.

„Anna andeks, Karin,“ ütles ta ja pööras veel kord naeratades ümber, „ja tead —“

Kuid ta filmad otsisid ilmaaegu. Karin ei seisnud enam tema kõrwal, tema ei wiibinud enam toastki. Segaduses, mis Roseni ilmumine daanlaste keskel tekitanud, oli ta märkamatuks jätta wiima ukse juure läinud ja sealt välja pimedasse ritunud. Seal pööras ta paremale poole ja ruttas hingetult läbi hulga käikude, kuni ta tagaukse juure jõudis, mille kaudu ta enne Gustaw Folkungi oli üles oma tuppa juhtinud.

Ta oli unustanud, et põgeneja ukse tema käsul oli seest riivi pannud, ja raputas seda ägedasti, siis krabistas ta, meele tuletades, küüntega ja hüüdis tasafesi kofkuräägitud loofungfona: „Gustaw Waasa!“

Samal hetkel awanes uks, ja kuulalguses, mis selgemini kui enne aknast sisse paistis, seisis põgeneja tema ees.

„Sina olid mulle oma sõna annud ja Gustaw Waasa on minu tulekut oodanud, Karin,“ jostistas mees.

„Nuttul Tulge!“ vastas neiu, ilma et ta sõnu oleks kuulnud.

Ta astus ruttu akna alla, all aias läikisid sõdurite piigid.

Karini juust tuli tajane kiljatus; Folkung oli talle järele läinud ja pani oma käewarre neiu piha ümber.

„Kui neid seal ei oleks olnud, ja ei oleks mind enam siit leidnud,“ jostistas ta nii neiu kõrva ligidal, et ta huuled juba peaaegu neid puudutasid.

Neiu tõmbas ta kättpidi oma järele välja pimedasse käiku. Ühtlasi awanes uks teisel küljel ja Björn tormas tuppa.

Gustaw Rosen seisis läwel ja hüüdis, iga kahtlusest kõrwalbada tahtes, tüdrukule, et see tule toots. Jäta veel wabisev Ingeborg andis talle küünla.

„Arge minge sisse, wõtku mõni sõdur kaasa, härra Rosen; täna pole seal kõik korras,“ palus tüdruk kartlikult.

Kuid nooremehe huuli ümbristes õnnelik naeratus.

„Sul on õigus, siin on kardetaw, Ingeborg,“ vastas ta läikiwail filmil.

Keegi ei pannud teda teisest toast tähele. Tüdruk jooksis kartlikult tagasi, käigust kofsid daani sõdurite mürtsumad sammud; need algasid ülemuse käsul loosi läbiotsimist. Gustaw Rosen liikus, wabisevat tule kättega marjates, edasi ja waatas tähelepanelikult ringi. Kuid ta filmist oli näha, südidus ei tulnud oma peale wõetud ülesandest, waid tuli ühest teisest, jalajamast, südant põksmapanewamast tundest.

Ukki jäi ta nagu naelutatult seisma. Ta pilk langes Björnile, kes enese Karini woodi najale püsti ajanud ja seda muusutades nuhtis. Siidipadjad rippusid poolenisti maas, woodis oli raske keha lamamise jälgi näha ja muudu nii lumivalged linad olid jalutsi poolt määritud märja muda ja sawiga.

Noormees kahmas käega otseajele, kust küllmad higitilgad alla weeresid. Hetke aega keerles kõik ta ümber; ta süda lakkas töötamast ja ta pilk wahtis mõistmatult oma ette. Mis Ingeborg ütelnud, kõle naer, mida ta ise kuulnud, Karini sõnad: „Uku mind, see on tuul,“ ta käsi, mis teda ukse juurest kaugel hoidnud ja tema praegune järsk ja saladuslik kadumine — kõik see kuhjus nüüd ta peajuu nõdrameelse kiirusega.

Siis langes ta pilk maha ja mõttetult lähendas ta tule põrandale.

Raskete, rautatud mehesaabaste märjad jäljed ristlesid läbisegamini igalpool; nad tulid tagaukse eest ja läksid sinna tagasi. Nüüd muusutas Björn neid ja jooksis kõwasti vastu wäljapoolse käiwat ukt. See ei olnud wiimase wäljuja poolt küllalt kõwasti kinni pandud ja awanes; hääletult hüppas koer pimedat käiku mööda alla.

Meeletult järgis teda Gustaw Rosen. Ta oli mõõga tuppest tõmmanud ja tormas Björnile järele. Juuksed lendasid tal higise näo ümber, läikivate filmade peal; pitas käigus, kust ta läbi jooksis, oli ta ükspäinis, aga tema pea kohal ja kõrwal kofsid igal pool otswate daanlaste sammud, ja ta kipunud ägades, segamini aetud mõistusega ja uimastatuna temas woogawatest tunnetest:

„Siia! Siia!“

Karin oli oma kaitsealuse trepist alla wendanud; kuid selle asemel, et awada aeda wiima tagaukse, kobas ta sõrmedega kõrwalt üht teist, mis seina sees seisis.

„Teie ei tohi aeda minna, kogu maja on ümber piiratud,“ jostistas ta. „Siit lähete kaks-teistkümmend astet alla, lugege neid, siis pöörake pahemale poole ja Teie ees seisab õige maaalune käik, nii kõrge, et wõite püsti päi

käia; see käib wiib Teid Trollhätta ääre, selle koha lähedale, kust te minu täna leidsite. Pöösad ja kiwid — wiimased peate eest ära weeretama — warjavad käigu suud. Rutake, ma tunnen neid juba tulewat! Rootsimaa Jumal kaitsku ja warjaku Teid!”

Pimedas tääksusid raske ufse hinged — neiu kõwa käsi oli selle lahsti kiskunud.

„Rutake!” kordas ta ruttu ja kartlikult ning wabastas enese oma saatja käest, mis kohades ta turja otfis.

„Sa ei tea, mis nõuad, Karin,” ütles põgeneja loitwal toonil. „Mis oleks minuile wõi Rootstile sellest, kui nad mu siit leiaksid ja sinu jalgade ette maha lööksid! Mis oleks sellest sinuile? Mina aga suudleksin weel surres sinu jalgu —”

Tulekuma langes alla kuni treppjalani.

„Teie olete nõdrameelne,” hüüdis Karin tasafesi wärisjedes ja katkus meest päästwalt uksest kahe käega sisse suruda. Kuid tema jõud oli teise jõu kõrwal lapsejõud.

Mees wöttis ta ümbert kätega kinni ja kogeles:

„Suudle mind, Karin, ja ma tahan päästa enese ja Rootsi. Teist suudlust ma sinult ei nõua, enne kui olen oma töotuse täitnud. Aga kui sa seda mulle keelad, siis jään ma siia ja annan enese ise daanlaste kätte, ja sina oled siis minu mõrtsukas!”

Neiu maadles ahastades; äkitselt hüüdis ta rõõmsasti:

„Björn! Mita mind, Björn!”

Koer lähenes oma karwast saba liputades, ometi oli see juba hilja, ka kui ta oleks teadnud, mida ta pidi taistama, ei oleks ta seda enam taistada suutnud, et Gustaw Foklung oma huuled palawalt ta kästijanna huultele wajutas. Wiha- ja hirmukarjatusega kiskus Karin enese lahsti; läheneu tuli wälkus murga tagant tulles ja Rosen seisis silmadega alla otfis des mõni jann nendest eemal lähikese trepi ülemisel astmel.

„Jumalale tänu, see on minu peigmees!” hüüdis Karin hingetult. Neis sõnades seisis rõõmu kahelkordne mõte, temale kui ta kaitsealusele, kelle eest ta ise oli kaitset wajanud. Kuid teistjugu oli ütelse mõju mehele. Silmapilgu tuikus ta kui walgust rabatult seina najale, siis kargas ta jälle nagu tiiger neiu juure, kahmas ta õlast kinni ja hüüdis:

„Sina oled kellegi teise pruut, Karin Stenbock?”

See oli sama kõle, lõikaw naer, mis neid sõnu saatis, nagu see enne toas Gustaw Roseni jutustuse oli katkestanud.

Wiimane oli seda häält kuuldes surmukah-

watult trepist alla jooksnud. Tema wärisemas käes seisew küünla walgus langes Gustaw Foklungi näole.

„Gustaw — —!” karjatas noormees. Ta oli oma käe mõõgaga tõstnud, nagu oleks ta seda tahtnud Foklungi pähe lasta langeda, kuid Karin kahmas ta käewarrest kinni ja ühtlasi, enne kui ta oma ütlust sai lõpetada, langes ta-gaetu käsi walgus kiirusel tema juule.

„Sa oled surmalaps, Gustaw Rosen, kui sa minu nime wälja ütled,” ütles ta nii käskiwalt, et noormees ta leekiva pilgu eest taganes. „Sa töid mulle häid teateid; lõikaja pidi tulema, ja werise käega wälja kiskuma umbrohu, enne kui tulewikusemet saab külwata. Ära unusta, mis Gustaw Foklung sinule on ütelnud! Ela hästi, Trollhätta roos, mina pean sõna!”

Uimaselt waatas Rosen üles — rääkija oli kadunud, ainult raske raudukse luffukukumine teatas teest, kuhu ta läinud.

Teised kõwad sammud tormasid käigust; Karin wöttis küünla Roseni wärisewast käest, kes, läiketa siinilmad neiu peal, hääletult seina najal nõjatas. Ainult üks pisar weeres pillamihi ta ripsmelt üle põse.

„See oli hea, et tulid, Gustaw,” ütles neiu tänuilikut.

Gustaw waatas talle uimaselt otja ja kordas:

„See oli hea — oh Karin, kui ma mitte ei oleks tulnud, kui ma iial ei oleks tulnud, Karin!”

Neiu ei mõistnud teda, waid kahmas ta käest kinni. Daani pealik ilmus oma meeste saatel trepile.

„Teie hüüdsite, härra Rosen?” ütles ta pillkawalt.

„Ei olnud midagi — Björn haistis hunti; kes maja ümber luusis ja lammast tahtis warastada,” wastas noormees ja osutas sõburite wastu urisewale koerale.

„Ka neiu ei leidnud midagi,” wastas ohwitser. Ta sammus tagasi, pööras aga weel kord ja lisas wiisakalt:

„Ma palun Teid ka mind preili ees wabandada. Mina kahtlesin sama wähe kui Teie Teie pruudi toa juures. Aga teate, härra Rosen, kohus —”

„Dean, ja mina ei oleks ka pidanud Teid taistama Teie kohust täitmast,” ütles noormees kibedasti. „Wabandage, härra pealik, annan Teile sõna, kui asi korduks, ei tee ma seda enam. Aga teieft küljest oleksite Teie ka see-kord pidanud leppima ja mina ei oleks tarmit-tenud seda teed käia. Andsin Teile ju oma sõna, et minu pruudi toas meest ei peitu.”

Gustaw Rosen hakkas wiimaste sõnade juures naerma, nii et ohwitser imestades üles waatas. Siis pani ta kae müüsi juure ja lahkus.

Karin läks oma peigmehe jeltfisis waitfides trepist üles. Ta filmitses Gustawit ja ootas temalt mõnda sõna.

„Sa oled täna õhtul nii kummaline, Gustaw ütles ta wiimaks.

„Kummaline?“ kordas Gustaw seisma jäädhes. „Mina mitte, Karin, maailm on kummaline. Anna mulle oma käsi.“

Neiu tegi seda. Gustaw hoidis selle kõwasti oma käes ja waatas sellele, kuni pisarad filma tulid.

„Nägin kaks päewa tagasi, kuidas kuningas Christian oma külalistele kätt andis,“ jättas ta pikkamisi, „ja tema käsi oli sama rahulik ja walge ja jahe kui see.“

Ja siis wõttis ta neiu kaela ümbert kinni ning suudles teda.

Noormees pigistatas teda ja suudles neiu tahtlikult ulatatud huuli.

„Ei, mitte maailm, süda on kummaline,“ lõpetas ta taja, „sest ta ei usu, mis filmad näewad ja kõrwad kuulewad; tema usub ainult, mida ta uskuda tahab.“

Ja uuesti kaelustas ta Karinit ja surus edasi sammudes neiu juukses kõwasti oma rinnale.

Teine peatükk.

Nüüd on kõik surunud ja taltsutatud Lääne-mereest kuni igawesti kasutamata Norrbotteni mägestikuni. Lume katab oma walge surmulinaga maad nii kaugele kui filmad Kinnakulle harjalt ulatawad nägema; oma tarretu rõhu all hoiab jää kätkestult mühisewad mägiweed wangis. Sügawikus wõib siin ja seal mõni salajõgi edasi suliseda, kuid keegi ei näe ega kuule teda. Walitseb talw, ja Rootsi talw on pikk. Nii mõnigi, kes praegu weel hingab, ei saa enam näha kewade saabumisi.

Kõik on küttestatud, ainult Trollhätta mitte. Tema ei lase ennast ikkesse panna, ei talwel ega Daanimaa Christiernil. Wahetpidamata kohiseb ta sügawikus, nagu katkuse ta oma mürisewa manitsushüüdega äratada surnud loodust. Wahetpidamata purustab ta jääpurikaid ja jäändelu, mis nagu palgasõdurite piigid tema kõrwalt esile tungiwad ja teda katsumad rõhuda wõi wangiastada, ning kisub nad enesega kaasa.

Rogu laialdasel Rootsimaal leidub ainult üks inimene, kel on sarnadust Trollhättaga. Selle mehe nimi on Gustaw Grifson; tema wapis seiswa haokoole järele, mille nimi rootsi keeles on waasa, on rahwas talle nimeks an-

nud Gustaw Waasa. Ta on ühe rootsi riigimõnitu poeg ja wanaema mõitluses Christierni wastu langenud Sten Sture, juure riigihoidja, õpupoeg. Tema majas on ta kaswanud ja, kuigi waewalt kolmkümmend aastat wana, mitmesugused olukorrad läbi elanud. Poifitsejana nägi Daani kuningas Johann teda ta onu majas, kuidas ta omawanustega mängis ja enesele oli walinud Kyruse oja. Daani kuningas kuulas ta juttu ja teda waldas umbes selline rahutus, nagu see Astiagest oli wallanud oma tundmatut pojapoega nähes. Kõrwaldada tahes, et poiss hiljem Kyruse oja täpselt kinni ei peaks, otsustas ta teda enesega Daanimaaale kaasa wiia, kuid Sten Sture oskas tema kaswatusel murja ajada.

Siis läks Gustaw Grifson wana kuningalimma Upsalasse ülikooli, kuni Rootsis jälle siisefõjad tekkisid ja ta noorema Sten Sture lipu all ärandaaliku peapiiskop Trolle wastu mõitjema hakkas. Kuulsusriikas Brännfika lahingus kandis ta riigi lippu. Aga mis kuningas Johan awalikul teel polnud saanut, seda saanutas tema järeltulija Christiern kawalusega, Christiern, kes ise Stokholmis Sten Sturega lubas rahuläbirääkimisi pidada ja oma sealselks kindlustuseks nõudis kuut rootsi suurtsugu wäejuhti, nende hulgas ka Gustaw Waasa, pantwangideks. Teda usaldades oli riigiasjade ajaja sellega nõus, aga niipea kui Daani kuningas pantwangid oli wastu wõtnud, ei tulnud ta enam Stokholmi, ja Gustaw Grifson oli nüüd Daanimaal tema wang.

Wasta aega saatis ta sellena mõõda Böhia-Jüütimaal kõwas Kallb lossis. Seal kuulis ta iga päew suurtest ettemalmistustest, mis Daanis Rootsimaa allahetmises käimas olid. Keegi ei kahelnud Jüütimaal kawatsuste peatfies teostamises. Tähtsedes mäsfulise peapiiskopiga, seisfis Rootsimaa paawsti wande all, ja Christierni palgasõdurid heitsid oma wahel joogilaua ääres rootsi neidude ja mõijate pärast liisku.

Keegi ajalookirjutaja ütleb, „et härra Gustaw Grifson sellise häbituse pärast nii wihane oli, et talle jõök ega jook ei maitsnud, kuigi teda oleks paremini toidetud kui see sündis. Temal polnud rahulikku und ja ta ei suutnud muule mõelda kui waid sellele, kuidas leida mõimalust ülekohtusest wangistusest pääseda.“

Ja see mõimalus leidis. Ta põgenes talumeheriites ja jõudis tarka ettemaast tarmitades mõne päewa pärast jala üle Jüütimaapiiri. Flensburgis astus ta, oma isikut peita katkudes, meeste teenistusse, kes Jüüti loomi Saksamaale ajasid, ja jõudis nendega Lübeckisse. Seal tunti ta ära ja taheti wangiastada, aga

tema isiku mõjuvõim tegi talle sealse senatori sõbraks. Teda lubati toetada, kui tal korda läheks daani usurpaatori vastu tagajärjeriiklast mässu korraldada.

1520. aasta mailuul jõudis Gustaw Grifson ühe Lübecki laemaga jälle Kalmari, mis linn ühes Stokholmiga ainus rootsi linn oli, mis daanlastele veel vastu pani. Stokholm oli aga juba maa ja mere poolt ümber piiratud, nii et Gustaw Grifson sinna ei pääsenud, vaid mitmesuguses riietuses pealinna ümber Smolandis ja Södermanlandis ümber rändas.

Siis langes Stokholm ja Rootsimaa seisjis täielikult Daanimaa Christierni võimuses, kes sõbralikult muudetud näoga mitte kui võitja, vaid kui võidetud maa kaitseja kogu riigi aadeli pealinna kroonimispidustustele kutsus.

Ilmaaegu katsus Gustaw Waasa oma sõpru, ilmaaegu oma demeeft Joahim Brahet pidule minekust loobumisele jundida. Sama aasta novembrikuul algul läksid nad Stokholmi.

Gustaw Grifson ei läinud mitte.

Nüüd walitjes Rootsis talw ja kattis were, mis Mälariitse woolanud. Aga Trollhätta mihihes weel sügawas, ja kuni tema polnud jääiffeesse pandud, polnud ka talw weel võitnud Niikaua kui Gustaw Waasa weel leidis mõne ustawa wana-rootsi südame, kes hädaohust ei küünud, vaid teda mõnes põhjamaa kaljuurkas marjas, polnud Rootsimaa weel alla heidetud. Seni ei saanud ka Christiern weel rahulikult magada wanas Folkungite kuninglikus woodis, kui ta õhtul sinna puhkama heitis.

Küll oli oli tema poolt liituma pandud juur haukuse koerakari, kes idast läände ja põhjast lõunasse kogu Sveariigis kallist põgenejat otjis ja nuuskis. Nii mõnigi kord hakkas mõni nobedam koer siin ja seal võidurõõmsalt haukuma ning jälgis niisjudest jälge, mille ta walgest lumest leidnud. Kuid sama ruttu oli see jälg kadunud ja keegi ei teadnud, kuhu ta äkki kadus. Wihastades rebis nii mõnigi daani juht oma habet, pärast kuuldes, kui lähedalt ta otstitust möödunud, nii et waja oleks olnud vaid kätt wälja sirutada, et vastu wõtta kulda, mis kuningas Christiern otsitawa pea eest lubanud.

Jah, mõnikord oli mõni käsi taht juba tinni haaranud, kuid ei aimanudki, kes see oli, ning lastis ta jälle lahti. Arutud saagad ja jutud elamad weel praegugi Dalekaria maarahwa keskel, kuidas Gustaw Waasa daani tagaajajaid petnud ja iffa jälle nende käest pääsnud. Kord õlekoormas, mille juure tagaajajad tulid ja selle piikidega läbi torkisid. Sellejuures sai koormas olem Gustaw sügawa haawa reide, ilma et oleks häält teinud. Aga weri woolas

wankrist läbi ja jättis lumesse punased jäljed. Nüüd lõi tas hobusemees hobuse jalga haawa ja kaotas niiviisi kahtluse.

Kord peitis ennast Gustaw Grifson just Norra piiri lähedal ühe talupidaja juures talusulajena ja seisjis muretumalt põlema ahju ees, kui daani timukad majja tungisid ja temalt Gustaw Grifsoni kohta teateid küsisid. Kuid hädaohlikul hetkel kargas julge perenaine mehe juure, andis talle luuaga mõne kōwa hoobi selga ja kihutas ta kui laisa sulase, kes ei tahtmat tööd teha, vaid ennast ainult soojendada, toast wälja.

Metsade sügawikus ja paljaste kaljude wahel elutses ta päewade kaupa ja kannatas suurt puudust — aga kuhu Gustaw Waasa jäljed olid pöörnud, seal oli jälgida teisi, laiemaid jälgi. Weel walitjes talwe ja Christierni raudkäsi Rootsimaad, aga nagu päikese lühike pill jääb enam sulatab ja häwitab kui wali õõ teda jõuab külmetada, nii ei jõudnud daani jälgijad Gustaw Grifsoni jälgi enam kaotada. Nagu salapärane tilgasadu käis sojistatud sõna suust suhu, ja ahwardawad, läitwad filmad jälgid edasiminewaid palgasõdureid. Nii mõnigi roostetanud relw löi waitjel õõl üfikü õõlambi walgel omaniku käes järema, kes teda hoolikalt puhastas ja proomis. Stokholmi werepulma külw hakkas, wäsimata külwaja Gustaw Grifsoni käest külwatuna, igal pool tärkama. Rootsis polnud weel mitte fewade, aga juba puhus tema mägestiku mändade wahel tuulesõht, mis kuulutas fewade lähenemist. —

Waitjelt sügawasfe lumesse maetuna seisjis Torpa loss. Wäretuma walge wäljana laienes Wenerijärwe külmanud pind põhjapoolle. Peale weeteede oli Rootsis 16. sajandil ainult wähe teid, mida wõidi teedeks nimetada, ja need wähefedi olid nii wäga maetud lumehangedesse, et sealt waewalt mõni hobune läbi pääsis.

Aga kui tee Torpassfe olekski waba olnud, keegi ei oleks teda ometi tarwitamud. Daani walitseja wanne lasus tema elanikkudel ja hoidis kõik külastajad eemale. Gustaw Stenbofi majast ja maja juure ei läinud ühtegi jälge peale daani sõdurite jälgede, kes aegajalt ootamatult, enamasti õõfel, äkki lossi ilmusid, nagu esimeneigi kord lossi keldrist kuni pööninguni läbi otisid ja siis jälle lahkusid, ilma et midagi oleksid leidnud.

Ainult üks asi näis olemat muutunud. Wajahärra ja ta pime abikaas olid wiljatumast wihast daani wägwallowalitsuse vastu tüdinemud; nad leppisid paratamatusega, ja kuninga nuuskurid olid oma imestuseks seal igal järgmisel korral lahkema wastuwõtu leidnud kui eelmisel. Selles peitus ühe Daanimaa kangekael-

Prl. Milvy Laid,

meie nooremaid, andekamaid l awakunstnikke, alustas oma lawalist tegewust kaks aastat tagasi Wiljandis teater „Ugala“ lawal, on wõitnud oma ilusa häälega, meeldiwa kujuga ja hea mänguga teatripubliku haruldaselt sooja poolehoiu. Esinemisel külalisena „Estonia“ nimiosas operetis „Silwa“ sai prl. M. Laid ennenägemata edu osaliseks. Prl. M. Laid on esinenud primadonnana rohkearwulistest, operetites, millistest nimetame: Wiimne wals, Dolly, Silwa, Sügismanöwer, Poola weri jne. Meie pilt kujutab prl. Laid'i Violetta osas ooperis „Trawiata“, mis oli üleüldse esimene ooper Wiljandi teatrite lawal.

fema wastase meelemuutuse tunnus, mida Stofholmis ei jäetud tähele pannotata. Gustaw Stenbocki lugupidamine maal oli juur ja tema nimi wõis möõgaga wõidetud troonile pakkuda tähtsat tuge. Sellepärast laskis kuningas ise selle eest hoolt kanda, et see sõnum igale poole laiali walguks, kuhu ta jõdurid läksid, ja ta kuulis rõõmuga, et Rootsimaa lõuna-poolsest ja keskmiestest maadest salajane meelepaha äraandja üle läbi käis. Ta teadis, et iga needus Stenbocki kõwemini tema külge sidus ja ta nii tema

seistest wõitlusefelfilistest pidi lahutama.

Mis aga kuningas südamest kahtluse eriti ära näitas kaotawat, oli wahetord, milles Gus-taw Rosen Stenbocki majaga seisis.

Gustaw Rosen oli Brita Stenbocki wenna ja ühe daani aadelisoost proua poeg. See proua oli oma mehele kaasa-warana kaasa toonud suured mõisad Daanimaal. Gustawi isa suri warakult ja proua läks pojaga oma ifamaale tagasi. Aga waewalt oli poeg kümne aastaseks saanud, kui ka ema suri, ja kuna tal Daanimaal sugulasi ei olnud, kes teda oleksid wõinud kaswatada, siis tuli ta oma tädi Brita Stenbocki majja.

Gustaw Rosen oli oma ema väga armastanud. Ta seisis tema ees nagu kõi ilus, nagu kõi ilus, nagu hoopis teistsugune olemus kui need inimesed, kes teda nüüd ümbritsejised. Ja kuldraami löi selle pildi ümber ta lapsea kodumaa, kus ta tema felftis elanud. Unes puhusid ta ümber tihti Seelandi mahedamad tuuled ja pisar-silmil ärkas ta. Tema kõrmus helises ema magus hää, kes wanade rahwalaulude wiisil õhtul laulis lugusid Waldemar Seieri kuulsusest ja ilusast Dagmarist, kus juures rohelistel bukilehed päikesepaistel jofistafid. Siis juudles Gerda Rosen teda ja naeratas oma ilusate huultega nii muinasjutulikult ja saladuslikult.—

Belqlik wärin käis poisikese kehast läbi, kui ta sellele mõtles ja teda ta unistusest äkki äratas kare tuul, mis Trollhätta mäandides kohises. Külmal ja lõhnatumalt, nagu Põhjala igawese jää terwitus, tuli õht Wenerijärwelt; Trollhätta mühisef kuffudes nii kõwasti, et poisi süda kartma hakkas. Kartlikult jooksis ta wõõrast loodussest koju tagasi — kus teda ema asemel wastu wõttis tädi külm nägu, kes oma wennale ita andeks ei annud, et ta majja oli toonud daanlanna.

Brita Stenbocki hää polnud ita pehme ja täis armastust, aga wennapoja wastu kõlas see meel karedamini kui teiste wastu. Kartlikult ja ühiskult läks Gustaw Rosen oma pimedasse tuppa ning nuttis, kui uinus ja ta jõbrad, une näod, teda külastafid, ja iga tume lödijema panew unenägu oli Rootsimaa, ja iga foe, säraw, wiipaw unelm oli Daanimaa.

Minult üks puudus Daanimaal, üks — wäike tütarlaps, kel kaurid kulbjukksed peas ja kes mõnikord õõsel tema juure tuppa pugeks, tema

Teatri hooaja lõpul külastasid „Estonia“ teatrit prowintsiteatrite noored operetijõud, esimesena prl. Milwy Laid, Wiljandi „Ugalast“, kes esines nimisosas operetis „Silva“, vähe hiljem pr. Hilden ja prl. Nõmtak Pärnu „Endlast“ operetis „Orlow“.

Rahwa elaw huvi uute jõudude vastu väljendas end kujukalt waljamüüdnud saalides: teatripublik tahtis weenduda oma silmaga, kas siis tõesti ei leidu meil uusi noori ja kohaseid kandwaid jõude operetile, kelle hääl, kuju ja mäng aitab täita tühje kohti pealinna opereti naisosades, millist puudust oleme tunnud eriti siis, kui noid kohti täitis külalisena opereti-täht Elna Gisted.

Noorte jõudude esinemine „Estonia“ näitas, et meil hea tahtmise juures leiduks siiski uusi näitlejaid, kellel on kõik eeldused saada kõigiti wastuwõetawateks operetidiwadeks, kes suudaks pakkuda häälelt, kujult ja ka mängult silmale ja kõrwale tõesti seda kerget naudingut, mida võib üldse oodata operetilt.

P. M. Nõmtak,

meie kõige nooremaid lawajõude, kes esines koos pr. F. Hildeniaga külalisena „Estonias“ operetis „Orlow“, oli meeldiw üllatus teatripublikule oma temperamentliku mänguga ja graatsilise kujuga.

woodi äärelle istus ja oma pehme käega pisa-rad ta palelt ära pühkis.

„Ära nuta, Gustaw,“ lohutas ta. „Kui ma suureks saan, siis lähen sinuga Daanimaale!“

Siis hakkasid poisikese filmad järema, uni põgenes filmast ja ta jutustas ikka ja ikka jälle, mida ta suu päewotsa waitinud ja tagasi hoidnud. Ja kui ta mälestusi unustades waatas Karinile, siis oli tal, nagu muutuks tema magus lapenägu suuremaks ja ikka ilusamaks — ja siis oli see täiesti tema ema kurbarmas nägu, ja Rootsil polnud mitte midagi, mis ta wõis enesele tunnistada, mitte Kariniltki. Pisar-filmil naeratades pani poisikese oma käewarre Karini kaela ümber ja peitis oma näo ta rinnale, nagu ta seda tihti teinud Gerda Roseniaga ja Raringi jäi temaga kurbmaks ning palus muksjude:

„Ära nuta, Gustaw; mina saan sinu naiseks, ja siis tahan ma olla sulle ka emaks ja me lähme üheskoos Daanimaale.“

Mõnikord leidis Brita Stenbock lapsed hom-

milul nii põst põse kõrwal magamas. Siis peeti Karinale waljut kohut, et ta jälle sõnakulmatu olnud ja kangekaelset daami onupoega, kes raskema karistuse wäärt olla kui see, et ta ühenda magab, lohutunud. Suure kufuti ka Stenbock, kes pidi Gustawit selle eest karistama, et ta emast oli lohutada lastnud. Aga Stenbockil oli muudki ülesandeid, mis teda ei lubanud aega raisata, ja ta wastas harilikult:

„Las lapsed askeldawad, Brita, kuni nende aeg kätte jõuab!“

Temale polnudki see wõib olla wastu meelt, kui ta nägi kasawat poolhoidu oma tütre ja tema väga rikka onupoja wahel.

Stenbocki nimi oli kõlarikkam rahawäätusest, mis ta warandusel oli, mis ühe sajandi jooksul peaaegu wahetpidamatult sõdade läbi oli kahanenud. Gustawi kaswatusest Stenbock ei hoolinud; küll aeg teda ise wajakult õpetas. Mida rootsi aadelimehel waja oli õppida, seda teadis waimulik, kelle patron lossihärra oli, kõige paremini, ja kuigi Gustawi loonnis oli

Pr. F. Hilden,

kes on lõpetanud Tallinna konserwatoriumi ja saanud esimese lawalise wilumuse „Estonia“ lawal, on meie tunnustatud lawajõude. Pr. Hilden esines hea eduga Wiljandi „Ugalas“ ja mängib nüüd primadonnana juba teist aastat Pärnus „Endla“ lawal, kus ta on ühtlasi operetijuhiks. Tema meeldiw hää, weetlew kuju ja ladus mäng on leidnud waimustatud poolehoidu. Meie pilt kujutab pr. F. Hildeni Nadja osas operetis „Orlow“, millises osas pr. Hilden esines hiljuti külalisena „Estonias“, saades rohkete kiiduawalduste osaliseks.

pehme ja unistaw ning teiste temawannuste aadelpoost poiste omast lahku läks, ei wajatud teda ometi fundida kohalistele harjutustele. Tema ratsutas Karinil hirmuiks kõige metsikumaid hobuseid ja wiskas majasulaste seltis kõige raskemaid piike. Mitme penikoorma kaugusel Trollhätta umbruses ei leidunud kaljut, mis oleks olnud nii järsk ja kardetaw, et Gustaw sunna ei oleks üles roninud Karinile mõnda haruldast lille tooma, ja oli tuul milline tahes, Gustaw ujus wälja Wenerijärwele, kuni ta kaldaliskajate filmist kadus ja need wärisedes ootasid, mil poissi walendaw pea walgete wahuharjade kõrwal jälle nähtawale ferdis.

Siis tuli ta rõõmsasti tagasi, istus päikesepaistelistele kaljule Karinil jalgade ette ja jutustas, Karinile saladuslikult filma waadates, imetaolistest asjadest, mis ta wäljas järwel näinud wõi järwe sügawusest kuulnud.

Karin oma poolt jutustas temale jälle lugusid oma isamaa wanadest asjadest, mida Gustaw tähelepamuga kuulab. Mõlemas lapses peitus midagi fugaluse laadilist, mis näis nende soo erinewuse peaaegu tasa tegewat, peen, mõtisklew joon, mis sündus üle nende umbruse ja mõtete wäljapoole ja nii wõõralt seisis nende wahel, nagu nende pehme wälimus Trollhätta karedas kaljuumbruses.

Linult ühes suhtes läks nende loomus lahku ja see lahkumine arenes ifka enam ja enam. Mõõdunud olid päewad, mil Karin oma nutwat onupoega lapseliku sübidusega sellega oli lohutunud, et tahab tema seltis minna Daanimaa, kui nad kord suureks saawad ja tema juba Gustawi naine on. Nagu lill oma wäikse iselaadi omab maapinnast, kust ta wõrsjub, nii oli Karin selles suhtes omamaa laps. Ta filmas ära, kui ta kõneles Rootsimaa hülgawatest wõitudest Daanimaa üle; ta wihkas wimmast lapseliku tulega. Gustaw Rosen aga raputas seda kuuldes naerdes pead ja ütles, inimesed olla inimesed nii siin- kui sealpool mere- lahte ja ei tarwitsewat üksteist mitte wihata ja üksteisega sõbida, waid pidawat üksteist armastama, nagu tema armastawat Karinil.

Siis tõmbas wäike tüdruk oma käd wihastelt rufitakse ja ütles:

„Ei ita! — mitte kunagi ei wõi rootslane ja daanlane üksteist armastada! Nad on juba sünnimiseft surmawaenlased!“

Agas ühtlasi wõttis ta oma kurwalt waatama mänguseltfilise kaela ümbert kinni, kaisutas teda ja jutustas temale jälle uluast Dagmarist, ja kuidas kuningas Waldemar nutnud, kui Dagmar suri, nii et talle eneselegi pisarad filma tulid ja talle mõtetki ei saabunud, et see oli Daani kuninganna olnud, kelle pärast ta nuttis.

Mõnda elasid nad lastena ja firgusid suureks. Nende ümber möllas metsit aeg, ja wae- walt pani neid keegi täisealine tähele. Neil polnud kedagi peale enest, keda nad oleksid wõinud usaldada ja kellele oma südant wälja puistata, ja nende südamed olid nende ees lahti. Ja kummaline, mida leekiwamaks aastad Karinil isamaalsusetunde paisutasid, seda wähem mõtles ta, et Gustawi südames asi wõis teisiti olla. Temale oli Gustaw sama uustaw rootslane kui noor Gustaw Waasa, kellest müüd igal pool hakati jutustama, ja oma unistustes rajas ta Gustaw Waasa peale mitte fugalugi wähem loo- tust kui oma isa ja ema peale. (Särgneb).

Nam-Bof, waletaja.

Ameerika kirjanik Jack London.

1

„See on bidarka, ees ole? Waata, üks bidarka, ja üks mees, kes seda aeruga ostamatult sõuab!”

Wana Baf-Wah-Wan tõusis, jõuetuses ja südiduses wärisedes, põlvedele ja wahtis merele.

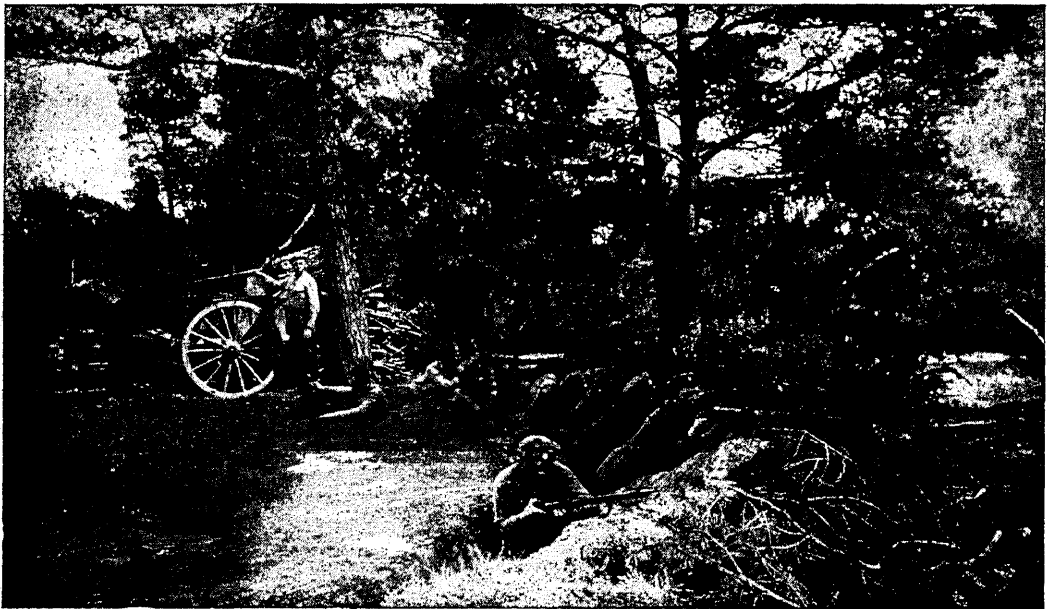
„Nam-Bof oli aeru tarwitamisel alati ostamatu,” pomises ta meele tuletades, pani käe päikesewarjaks filmade ette ja wahtis üle hõbedaseltfirawa wee. „Nam-Bof oli alati ostamatu. Mäletan weel . . .”

„See on kahtlemata mõni mees naabrikulaft,” ütles ta. „Tuleb mõni minult nõu küsima, kuidas luud tuleb lõigata. Ja ostamatu on ta, ei õpi iial midagi kätte.”

„See on — on Nam-Bof,” kordas wana Baf-Wah-Wan. „Kas siis mina ei peaks oma poega tundma?” küsis ta kõledalt. „Ütlen ja kordan ikka jälle: see on Nam-Bof.”

„Ja seda oled ja juba hulk suwesiid ütelnud,” pilkas üks naine pehmesti. „Mati, kui jää merelt sulas, istusid ja siin ja walwasid

„Landeswehri sõjast“ 10 aasta möödumise puhul.

Eesti kuullpildurid Kolwa jõe kaldal.

Uga naised ja lapsed naersid waljusti, ja nende naerus oli pehme pilge. Baf-Wah-Wani hääle sumbus, kuni ta huuled aimult weel hääletult liikusid.

Koogah tõstis oma halli pea luuniferduselt ja järgis ta pilku. Bidarka lähenes rannale, kuid tuulehood lütkasid teda ometi ikka jälle, ikka jälle tagasi. Paadi omanik sõudis enam jõuga kui osawusega ning jõudis kõige waewalisemas sissafas lähemale. Koogah laskis oma pea jälle tööle wajuda ja kraapis elfenbeinribale oma põlwele wahel ühe kala selgormuseid, milliseid merel weel polnud nähtud.

päewad otja, ja iga kanut nähes ütlesid ja: „See on Nam-Bof.” Nam-Bof on surunud Baf-Wah-Wan, ja surunud ei tule iial enam tagasi. Wõimatu on, et surunud tagasi tulewad.

„Nam-Bof!” hüüdis wanaeit nii waljusti ja selgesti, et kogu küla temale üllatatult otja waatas.

Suure waewaga ajas ta enese jalule ja waerus üle liiwa alla. Ta komistas ühe lapse peale, kes päikese käes lamaskas, ja ema waigistas lapse nuttu ning hüüdis wanale eidele wangeid sõnu järele, ilma et see aga sellest oleks hoolinud.

Lapsed jooksid tema ees kaldale ja kuna mees bidarkas ifta lähemale jõudis ja paadi omas oskamatuses peaaegu ümber oleks ajanud, tulid naised talle järele.

Koogah laskis oma merehobusehamba kukkuda ja järgnes, raskelt oma kepile toetudes, ja teised mehed lonkijid kahe- ja kolmekaupana tema kannul.

Bidarka pööras maa poole külje ja lained ahwardasid teda täita, aga üks paljas pois jooksis wette ning tõmbas paadinina kaldale.

Mees tõusis paadis ja heitis külaelanikkudele küsiwa pilgu. Kirju willane kampsou, määrinud ja kulumud, oli tal seljas ja puuane taskurätik madruskõmbel kaela ümber seotud. Kahlurimüts lühikeseks lõigatud juustel, willased püksid ja rasked poolsaapad täiendasid tema riietust.

Uga sellegipärast oli ta suure Zukoni-delta rihtfatele kaluritele, kes kogu oma eluaja Beeringi merel ristelnud ja kõige selle aja sees unult kaht walget meesti näinud — üht rahwasigemise ametnikku ja üht jesuiidipaatriit, kes igina ekjunud — kummaline nähtus. Nad olid waeled, nende maapiimas ei leidunud kulda, anende jahhipidamine ei annud mingisuguseid kalkeid karusnahku, nii ei walged neid iial polnud tarwitsemud külastada. Peale selle oli Zukoni jögi mere nende lähedal aastatuhandete jookkul Maska kruusjaga täitunud ja madalaks einud, nii et laewad kiwale jooksid, enne kui and nähtawale tuli. Sellepärast hoibsid waled siit niiskeft kaldast tema suurte laguunidega a mudaste saartega eemale, ja kalurid ei teadudki, et walgeid inimesi olemas oli.

Koogah, luuniferdaja, tõmbus äkilise rutuga tagasi, kornistas oma kepile ja kukkus.

„Nam=Bot!“ hüüdis ta, ehmatades jälle ruttu jalule tõusta katsudes. „Nam=Bot, kelle tuul wälja merele ajas, on tagasi tulnud!“

Mehed ja naised taganesid kohkudes ja lapsed jooksid nende jalgade wahelt läbi. Unult Opee-Kwan oli julge, nagu see külawanemale jobib. Tema astus ette ning silmitses tulijat kaua ning tõsiselt.

„See on Nam=Bot,“ ütles ta wiimaks, ja tema weendumud häälekõla kuuldes karjatasid naised ehmunult ning taganesid kaugemale.

Wõõra huuled liikusid sõnu otsides ja tema pruun kael pööras ja wõitles wäljendamatute sõnadega.

„Sa, sa, see on Nam=Bot,“ laulis Bass-Wah-Wan mehele silma waadates. „Olen alati ütelnud, et Nam=Bot tagasi tuleb.“

„Jah, olen Nam=Bot, kes tagasi on tulnud!“

Seeford ütles seda Nam=Bot ise, kuna ta

ühe jala maale tõstis ja teise paati jättis. Jälle pööras ta kaela ja wõitles unustatud sõnu otsides. Ja kui sõnad tulid, siis oli nende kõla kummaline ja huultele purin saatis neid.

„Olge terwitatud, oh wennad,“ ütles ta, „wennad wanast ajast, enne kui mandrituul mu siit kaugemale kandis!“

Ta astus mõlema jalaga kaldale, aga Opee-Kwan tõrjus teda kätega osutades tagasi.

„Sina oled surunud, Nam=Bot,“ ütles ta.

Nam=Bot naeris.

„Olen paks.“

„Surunud pole paksud,“ ütles Opee-Kwan.

„Sini käsi käib hästi, aga see on kummaline. Keegi ei wõi mandrituulega paarida ja aastate pärast tagasi tulla.“

„Mina olen tagasi tulnud,“ wastas Nam=Bot lihtsalt.

„Wõimalik, et oled ometi ainult wari, wari, kes tuleb ja läheb, Nam=Boti wari, kes elas. Warjud ei saa tagasi tulla.“

„Olen nälgjane. Warjud ei söö.“

Uga Opee-Kwan ei jõudnud otsusele ja äigas kurrwas kohmetuses käega üle otsaotsise.

Ka Nam=Bot oli kohmetu. Ta waatas üles, silmitses mehi ja naiti, kuid ei leidnud nende silmis mingisugust heasoowilikkuft.

Mehed ja naised fofistatsid koos. Lapsed taganesid kartlikult suurte inimeste wahel ja koerte karwad tõusid püsti; wiimased roomasid kartlikult wõõra juure ja nunnutasid teda umbuslikult.

„Mina tõin su ilmale, Nam=Bot, ja ma imetasin sind, kui sa wäike olid,“ wirises Bass-Wah-Wan ja tuli lähemale. „Kas sa oled wari wõi ei ole, süüa tahan ma sulle ometi anda.“

Nam=Bot tegi liigutuse, nagu tahaks ta tema juure minna, aga kartlik ja ahwardaw pomin hoibis teda tagasi. Ta ütles midagi wõõras keeles, mis kõlas nagu „wõtaks tont“ ja jatkas siis:

„Mina pole wari, waid olen inimene!“

„Kes wõib neist saladuslikest asjadest aru saada?“ küsis Opee-Kwan pooleldi eneselt, pooleldi teiste poole pöördes. „Meie elame ja hingetõmme hilsem ei ole meid enam. Kuni inimene wõib saada warjaks, miks ei wõi siis wari saada inimeseks? Nam=Bot oli, aga teda ei ole. Seda meie teame, aga meie ei tea, kas see on Nam=Bot wõi Nam=Boti wari.“

Nam=Bot kõhatas ja wastas:

„Wanad, annu nöödunud ajal läks sinu isa isa, Opee-Kwan, siit ära ja tuli alles aastate pärast tagasi. Ja temale ei keelatud kohta tule ääres. Näägitaftse . . .“ Ta tegi tähendusrikka päusi, ja kõik kuulasid. „Näägitaftse,“ fordas ta ja rõhutas meeledsi järguemat, „et

Sipsip, tema naine, temale pärast ta kojutulekut laks poega sünnitas."

"Uga temal polnud midagi tegemist mandrituulega," vastas Opee-Kwan. "Tema läks maa sübameesse, ja see on päris loomulik, et inimene ikka sügavamale maale võib minna."

"Ja samuti merele. Uga sel pole sellega midagi tegemist. Räägitakse . . . et sinu isa isa kummalisi lugusid rääkis sellest, mis ta oli näinud."

"Jah, kummalisi lugusid jutustas ta."

"Minulgi on jutustada kummalisi lugusid," seletas Nam-Bok meelitavalt.

"Ja kui nad wanusid, jatkas ta:

"Ja kingitusi on mul!"

Ta mõttis bidarkast falli, mis imetaolik oli riidelt ja wärwilt ja wiskas selle oma emale õlgade ümber.

Naised hoigasid fooris imestades, ja wana Bass-Wah-Wan rullis kirjut rätikut förmede wahel, silitas seda ning loulis tasakesti lapselikus rõõmus.

"Temal on lugusid jutustada," pomises Roogah.

"Ja kingitusi," aitas keegi naine.

Ja Opee-Kwan teadis, et ta rahwas oli ootaw, ja kõigepealt tundis ta ise kõditawat uudishimu Nam-Boki weel mitte kuulnud lugude wastu.

"Kalapüük on hea olud," ütles ta arusaawalt. "Ja meil on traani küll — küll. Sel-pärast tule, Nam-Bok, ja sööme!"

Kaks meest tõstsid bidarka olale ja kandsid ta tule juure. Nam-Bok sammus Opee-Kwani kõrwal, ja küllarahwas järgnes neile, wäljaarwatud mõned naised, kes hetke aega wiivitastid ja sõnadega falli kobasid.

Söömise ajal palju ei räägitud, ehk küll hull huudishimulikke pilke langes Bass-Wah-Wani pojale. See ei effitanud teda küll mitte tagasihoidlikusest, waid hülgeraswa hais oli ta isu rikkunud ja ta soowis oma tundeid ses suhtes otsekoheselt warjata.

"Sõs, oled näljane," ütles Opee-Kwan temale, ja Nam-Bok sules mõlemad silmad ning pistis käe suurde potti, milles hoiti mädane-waid kalu.

"Ja, ja, ära ole pirtsakas. Täna-wu oli palju hülgeid, ja suured mehed on alati näljased."

Ja Bass-Wah-Wan kastis ühe eriti wastitu libatüki traani sisse ning ulatas selle traanist nõriseswa suutaie õrnasti oma pojale.

Kui hoiatamad tundemärgid temale teatasid, et ta kõht mitte enam nii wastupanuwõimeline ei olnud kui waremal ajal, toppis ta meeletlikult oma piibu tubakat täis ja

hakkas mahwima. Teised sõid matsutades edasi ja waatasid pealt. Nimult üksikud neist tundsid mõnusat rohku tubakat, kuigi need mõnikord põhjapool elawatelt eskimodelt tubakat, muidugi kõige wiletsamat, said osta.

Roogah, kes tema kõrwal istus, andis mõista, et temal midagi selle wastu ei oleks, kui ta mõne wopsu saaks tõmmata, ja kase suutaie wahel imes ta huultega, mis traaniga koos, piibu bernsteinipitfi.

Nüüd hoidis Nam-Bok oma kõhtu wärisewa käega kinni ning tõrkus piipu tagasi wõtma, kui seda temale jälle pakuti. Ta ütles, Roogah pidagu piip omale, sest tal olnud juba algusest saadik kawatsus piipu temale annetada. Ja kõik lakkusid oma sõrmi ning tundsid ta heldusest rõõmu.

Opee-Kwan tõusis.

"Ja nüüd, oh Nam-Bok, on söömine lõp-nud ja meie tahame kuulda kummalisi lugusid, mida ja oled näinud."

Kalurid plaksutasid käsi, mõtsid töö kätte ja walmistustid kuulamisele. Mehed kinnitastid piigipitfe warte külge ja nikerdasid elfenbeini kallal, kuna naised hülgenahkade küljest pekki kaapistsid, seda sulatastid mõi soolikaniidiga kamifereid õmblestid.

Nam-Bok lastis filmad neist üle käia, aga sel nähtusel polnud mitte enam seda mõlu, mida ta mälestus oli lastnud temal oodata. Ränna-kuaastail oli see pilt alati tema filme ees seisnud, ja nüüd, mil ta seda jälle nägi, oli ta pettunud. See näis tema arusti olemat paljas, wilets elu, mitte wõrreldaw selle eluga, millega ta nüüd harjunud. Uga sellegipärast tah-tis ta neil pisut filmit awada, ja seda mõteldes löid tema filmad sõrama.

"Wennad," algas ta mehe mõnusa rahul-olemisega, kes parajasti tahab oma suuri tegusid kirjeldama hakata. "Möödunud suwel mööbus sellest juba hull aastaid, mil ma siit lahkusin. Oli parajasti jama-sugune ilm kui see näib täna tulewat. Teie kõik mäletate seda päewa: kajakad lendastid madalalt, tuul puhus kõwasti maalt ja mina ei jaksanud oma bidarkat tema wastu hoida. Ma sidusin bidarka waiba tihedalt oma ümber, nii et wesi bidarkasse ei saanud tungida, ja wõitlejin kogu öö tormiga. Ja hommikul polnud maad enam nähagi — ainult meri möllas mu ümber — ja mandrituul hoidis mind kõwasti käte wahel ja kandis mind kaugele. Kolm sellist ööd walgenesid päewaks ja mingisugust maad ei ilmunud, ja mandrituul ei tahtnud mind lahti lasta. Kui jõudis neljas päew, olin ma kui meeletu. Nõrkenud näljast, ei jaksanud ma aeru enam wette pista, ja mu pea käis ümber jänus, mis ming

maewas. Aga meri ei olnud enam vihane ja puhus pehme lõunatuul, ja kui ma ringi waatasin, siis nägin ma nähtust, mis mind uskuma pani, et olen mõistuse kaotanud."

Nam-Bof jäi wait ja eenaldas tüüti lõhet, mis ta hammaste wahel jäänud. Mehed ja naised ootajid käed süles ja pead ettepoole kummardatud.

"Nägin kanut, *) suurt kanut. Kui kõik kannud, mis teie iial olete näinud, ühendataks ainfaaks, ometi ei oleks see nii suur."

Rajajid kahtlased hüüdes, ja Koogah, kes neist kõige wanem, raputas pead.

"Kui iga bidarka oleks liiwatera," jattas Nam-Bof kiuslikult, "ja kui leiduks sama palju bidarkaid kui liiwateri siin rannas, ometi ei oleks nad üheskoos nii suur kanu, kui see, mis ma neljanda päewa hommikul nägin. See oli väga suur kanu ja teda nimetati shooneeriks. Nägin, kuidas see imeasi, see suur shooner, mulle järele tuli, ja tema peal nägin ma mehi —"

"Pea, oh Nam-Bof!" katkestas ta jutu Dpee-Kwan. "Misjuguised mehed need olid? — Suured mehed?"

"Ei, harilikud mehed nagu sina ja mina."

"Kas see suur kanu tuli ruttu?"

"Jah."

"Milline ta oli?"

"Ta küljed olid kõrged ja mehed väikesed."

Dpee-Kwan ütles eeldusi weendumud toonil.

"Ja mehed sõudsid pikkade aerudega?"

Nam-Bof naeratas.

"Aerujid ei olnudki," ütles ta.

Suud jäid lahti ja tekkis pikk waitus. Dpee-Kwan laenas Koogahlt piibu ja tõmbas mõne järelnõtkliku mahwi. Üks noorem naine kõhistas naeru ja tõmbas enesele vihased pilgud.

"Aerujid ei olnudki?" küsis Dpee-Kwan pehkesti ja andis piibu tagasi.

"Lõunatuul seisis nende taga," seletas temale Nam-Bof.

"Aga tuul ajab ju ainult aegamööda."

"Shooneeril olid tiivad — nii."

Ta joonistas liiwasse mastid ja purjed. Mehed kogusid tema ümber ja uurisid neid. Kerkis tuul, ja Nam-Bof wõttis ema jalli nurkadest nii kinni, et see nagu puri üles paisus.

Bast-Wah-Wan kirus ja tõrjus, kuid tuul kiskus ta tüüti maad alla kaldale, kuhu ta abitud kaldale aetud puudele lamama jäi. Mehed rõhkisid targalt ja arusaawalt, Koogah aga ajas oma halli pea äkki kullasse.

"Hol Hol" naeris ta. "Hull asi, see suur kanu! Täitja hull asi! Mänguasi tuulele! Kuhu lähed tuul, lähed temagi. Ükski mees, kes selles

reisis, ei tea ette nimetada randa, kus ta maandub, sest ta lähed iika tuulega, ja tuul lähed kuidagi wiisi, aga keegi ei tea kuhu."

"Nii see on," jattas Dpee-Kwan. "Perituult on kerge minna, aga wastutuult peab raskesti wõitlema, ja need suure kanu mehed olid ju ilma aerudeta ja ei saanud sellepärast wõidelda."

"Nad ei tarwitsegi wõidelda," hüüdis Nam-Bof pahaselt. "Shooner jooksis ka wastutuult."

"Ja mis, ütled sa, ajas seda sh — sh — shooneerit?" küsis Koogah ja komistas ettemaatlikult mõõrale sõnale.

"Tuul," oli kärjitu wastus.

"Nii siis ajas tuul seda sh — sh — shooneerit wastu tuult?"

Wana Koogah waatas awalikult naerdes Dpee-Kwanile, ja kuna naer ümberringi kaswas, jattas ta:

"Tuul puhus ühel ajal eesti ja tagasi. See on üsna lihtne. Seda me taipame, Nam-Bof. Sellest me saame tõesti aru."

"Sa oled narr!"

"Sinu suust kukub tõde," wastas Koogah alandlikult. "Ma wajasin arusaamiseks kaua aega, ja see on ometi nii lihtne."

Aga Nam-Bofi nägu oli tufane ja ta ütles mõned kired sõnad, mida teised warem weel iial polnud kuulnud. Sakati jälle luud lõikama ja nahka laapima, aga Nam-Bof pigistas huuled kõwasti kinni keele ette, mida ei tahtud uskuda.

"See sh — sh — shooner," küsis Koogah põrutamatu rahuga, "tema oli küll mistiski väga suurest puust tehtud?"

"Tema oli tehtud paljudest puudest," urises Nam-Bof lühidalt. "Tema oli väga suur."

Ta wajus jälle mõttesse, ja Dpee-Kwan müstjas Koogahi, kes loiu häämastusega pead raputas ja pomises:

"See on väga kummaline."

Nam-Bof hammustas huuli.

"See pole weel midagi," ütles ta üleolewalt. "Sa peaksid weel nägema aurikut. Mis liiwatera on bidarka kõrwal ja bidarka shooneeri kõrwal, seda on shooner auriku kõrwal. Bealegi on aurik tehtud rauast. Täielikult läbi ning läbi rauast."

"Ei, ei, Nam-Bof," hüüdis külwanem, "kuidas see võimalik on? Raud wajub ju põhja. Sain kord ühe teise küla wanemalt, raudnoa ja eile libises see nuga minu käest jaakuffus sügawale, sügawale meresse. Kõigil asjul on oma seadus. Jial ei sünni midagi wastu seadust. Seda me teame. Ja peale selle teame, et kõigil ühesjuguistel asjadel on sama seadus ja et kõigil raual on see seadus. Nii siis mõta oma sõnad

*) Kanu — eskimode kaluripaati, mis puutühwi õnnestatud.

taqasi, Nam=Vof, et ma sinust mõiksin lugu pidada.

„Nii on nii,“ tõestas Nam=Vof. „Mürk on täitsa rauast ja ei lähe ometi põhja.“

„Ei, ei, see ei või olla.“

„Olen seda ise oma filmadega näinud.“

„See käib asjade loomu vastu.“

„Aga ütke mulle, Nam=Vof,“ katkestas Koo-gah kartes, et Nam=Vof enam edasi ei jutusta,

käed ja naised oigasid. „See on hirmus arstirohi. Pole õige suurt päikest waleetele juhtida, päikest, mis õõ minema ajab ja meile annab hülgeid, lõhesid ja sooja.“

„Ja kui see nüüd hirmus arstirohi oleks?“ küsis Nam=Vof karedalt. „Mina ise olen selle asja läbi päikesele waadanud ja päikese taewast alla tulla lasknud.“

Lähemal seisjad taganesid tema juurest ruttu,

Landesvehri sõjast 10. aasta möödumise puhul.

J. Riis: „Lemsalu lahing.“

„ütke mulle, kuidas need mehed teed leiavad üle mere, kui pole randa, kuhu nad mõiksid tüürida?“

„Päike näitab neile teed.“

„Aga kuidas?“

„Õuna ajal mõtab shooneri pealik ühe asja, millest läbi tema filmad päikesele waatavad, ja siis laskeb ta päikese taewast alla kuni maa ääreni tulla.“

„Aga see on ju hirmus arstirohi!“ hüüdis Opee-Kwan heitluses. Mehed tõstsid täis hirmu

ja üks naine kattis oma imema lapse näo kinni, et Nam=Vofi filmad temale ei langeks.

„Aga neljanda päewa hommikul, oh Nam=Vof,“ ütles Koo-gah, „neljanda päewa hommikul, kui sh—sh—shooner sinule järele tuli?“

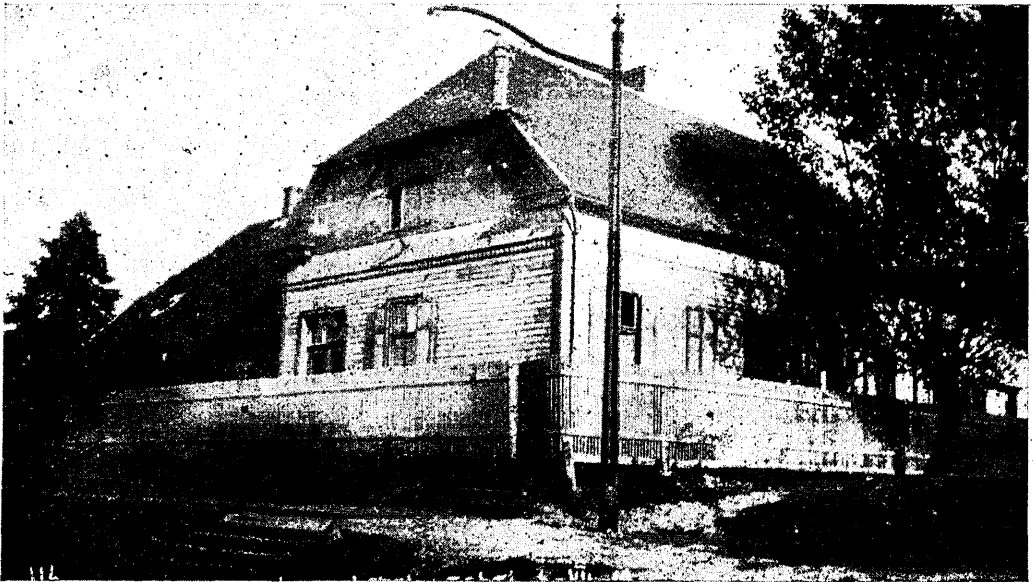
„Mul oli ainult veel vähe jõudu ja ma ei jaksanud põgeneda. Nii tõmmati mind pardale, walati mulle wett suhu ja anti hästi süüa. Raks korda, mu wennad, olete teie näinud walgel meest. Need mehed olid kõik wälged, ja neid oli sama palju kui mul on sõrmi ja warbaid.“

Ja kui ma nägin, et nad olid lahked, siis wõtsin südame rinda ja otustasin kõik tähele panna, mis nägin. Ja nad õpetasid mind tööd tegema, mis nad ise tegid, ja andsid mulle hästi süüa ja ka koha, kus wõisin magada. Ja päew päewa järele sõitsime üle mere, ja iga päew tõmbas pealik päikese taewaft alla ja laskis temal enesele jutustada, kus me wiibisime. Ja kui lained olid lahked, pidasime jahti karusnahahülgele, ja ma imestasin väga, sest nad wiskasid liha ja peki minema ning jätsid enesele ainult naha."

Opee-Kwani suu wärijes ägedasti ja ta tahtis sellise pillamise wastu protesteerida, kui

"Sa ütlesid ju praegu, et pealik teadis—"
"See suu, Opee-Kwan! Sina oled narr ja ei osta seda taibata. Nagu ütlesin, me olime õõsel abitud, kui ma läbi tormi mühina kuulsin murdlainte lastumist. Ja koha selle järele jooksin tugewa praginaga kuivale. Mina kukkusin wette ja ujusin. Maa oli kaljune, kus paljude mülitide peal ainult üks plekifene tasast liiva leidus, ja mina sattusin sinna ja seal tõmmati mu kättpidi murdlaintest wälja. Teised sattusid wist kaljudele ja keegi ei pääsenud uelst peale pealiku maale, ja teda wõisid ma ära tunda sõrmusest, mida ta sõrmes kandis.

Landevehri sõjast 10. aasta möödumise puhul.

„Rahumaja“ — Jougla-Jegeli koolimaja, kus kirjutati alla waherahule Landesvehriga 6. juunil 1919.

Koogah temale jalaga tõugates õfutas, et ta waihtis.

„Palju aja järele, kui päike kadus ja palase terawus läbi õhu lõikas, pööras pealik shooneri nina lõuna poole. Lõuna ja ida poole reisisime päewaft päewa ja ei saanud iial maad näha, enne kui jõudisime selle küla lähedale, kust mehed pärit olid —“

„Kust wõisid nad teada, et nad lähedal olid?“ küsis Opee-Kwan, kes kauemini ei kärjunud waihtida. „Maad polnud ju nähtud.“

Nam-Bof filmitses teda pahaselt.

„Kas ma ei ütelnud, et pealik päikese taewaft maha tõi?“

Koogah waigistas ja Nam-Bof jatkas :

„Nagu ütlesin, kui me küla lähedal wiibisime, tõusis kõwa torm, ja õõsel me ei teadnud, kus me wiibisime —“

Kui päew tuli, polnud shoonerist enam midagi järel ja mina pöörsin oma näo maa poole ja rändasin sinna sisse, lootes toitu ja inimesi leida. Ja kui ma jõudsin ühe maja juure, siis wõeti mu seal wastu ja anti mulle süüa, sest ma olin nende keelt õppinud ja walged mehed on alati lahked. Ja see oli suur maja, suurem kõigist majadest, mis meie ja meie isad enne meid ehitanud.“

„See oli mahukas maja,“ ütles Koogah ja peitis oma umbusu imetluse warju.

„Ja sellise maja ehitamiseks kulus palju puid,“ jatkas Opee-Kwan, eelmisele järele aimates.

„See pole midagi.“ Nam-Bof kehitas põlglikult õlgu. „Mis on meie majad selle maja kõrwal, seda oli too maja nende majade kõrwal, mida ma hiljem pidin nägema.“ (Järgneb.)

Wiimane öö.

Ungari kirjanik **Adorjan Bonyi.**

Ta sirutas weel kord suures tugi-
toolis, suitsetas pikkamisi oma peent
sigarit ja jõi healõhnalist rohelist li-
kööri. Ta mõtles, see on ükskõik, weel
wiis minutit, kümme minutit, siis pidi
see ju muidugi sündima.

Tema oli elust hirmsasti tüdinud.
Elu ei olnud temale küll midagi paha
teinud, wastuoksa: temal oli kõik, kõik
oli ta nautinud ja kõik oli nüüd temale
wastik.

Ta oli nii rikas, et ta oma waranduse
wäärtust ei osanud hinnatagi. Ta kät-
sus raha kahe käega wälja anda, kuid
see ei wähenenud. Ta oli kõik ilu ja
mis elu iial pakub nautinud ja nüüd
oli tal kõigest sellest himu täis. Ta kat-
sus oma närwe kaardimänguga piitsu-
tada, kuid ikka ja ikka jälle wõitis ta.
See oli wiimaks tüütaw ja igaw; ta loo-
bus sellest. Siis katsus ta juua; sellega
harjus ta nii, et see teda lõpuks enam
ei joowastanudki. Ja ta lõpetas ka selle.
Ta oli suur spordimees. Sport tegi te-
male esialgul lõbu; tal oli heameel, et
golffi- ja murutõnisemängus kui ka au-
tojuhtimises teistest ette jõudis; kuid
ajajooksul läks talle seegi wastikuks,
sest ta oli üksik, ilma tõsise wõistlejata.
Mõnikord otsustas ta töötada; millise
tõsise tööga ta iial algas, warsti selgus,
et tal selleks polnud annet. Esiotsa tegi
talle naised lõbu; walinguta askel-
das ta nende hulgas, aga warsti läks
see kõik talle igawaks, tüütawaks, wasti-
kukski. Tema omas kardetawa nime,
wastupaneku rõõm kadus ja isegi kõige
weetlewamad — külmemad naised su-
lasid tema esimesel puudutamisel nagu
waha tule käes. Tüdinult abiellus ta.
Esiotsa pakkus talle abielu ja armunud
noor naine uusi wõlusi, kuid warsti
tülpis ta sellestki ja jõudis otsusele, et
see wiimane jaam oli, millele enam mi-
dagi uut ei järgne.

Nõnda istus ta siis sel õhtul omas
wõrratu ilusas korteris, mida ta enam
mingisuguse kalli waraga ei oleks wõi-
nud kaunimaks teha, kindla nõuga,
juba mõne minuti pärast oma igawale
elule otsa teha.

See oli temal juba wana kawatus.
Wiisi üle oli ta juba põhjalikult järele
mõtelnud. See pidi sündima ilusasti,
üllalt waikselt. Ühest inglise relwateha-
sest oli ta enesele seks otstarbeks tel-
linud iselaadi relwa. Mitte suurema kui
tikukarp, mis mahtus westitaskusse,
must, peen, täiuslik. Sellejuures suitsuta
püssirohi; suitsu jäljed teeks nahale
wõi särgile inetu täpi. Relwa kõla oli
niütelda hääletu, mitte kõwem, kui
taskunoa kinnipanek. Aga ta jõud oli
hirmus, eriti lähedalt. Mõju kindel.

Ta kandis rewolwrit ülemises westi-
taskus. Pealpool südant. Et need sõb-
runeks. Sest warsti oli neil üksteisega
tegemist.

Sigari kõwa, hall tuhk oli juba sõr-
mepikkune. Weel mõni pahw, siis . . .
Nii on see hea, nii waikselt, et keegi
ei kuule; hommikuni teda ei tüüdata;
ei toherdata tema kallal; nii saab see
olema hea, wäga hea . . .

Ta pigistas silmad.

Siis koputati uksele.

Teener tõi kirja. Kirja oli ära annud
mees, kes kohe jälle lahkunud. Ilma et
oleks oodanud wastust. Teener andis
kirja peremehele; see ei liigutanud ja
teener lahkus jälle.

Kiri seisis laual. Harilik walge ümb-
rik ilma aadressita. Ta kehtas õlgu.
Mis oli temal sellega asja? Mis huwi
see temale pakub? Warsti lõpeb sigar.
See on kõik. Kõik muu on tähtsuseta.

Aga walge ümbrik paistis temale
silma. Aratas temas mingisuguse wäsi-
nud uudishimu. Sigarist oli weel wiien-
dik järel. Hajameelselt wõttis ta kirja
ning awas selle.

Selles seisis waid kaks rida.

„Ootan sind Peetri tänawa nurgal.
Tule kohe. Kaalul on sinu elu, sinu õnn!“

Mees naeratas. Elu! Õnn! Just nüüd?
Milline lollus.

Ta suitsetas sigari lõppu ja wiskas
selle tuhatoosi. Wõttis wälja wäikese
rewolwri ja waatas weel kord läbi.
Kuus wäikest terawat kuuli oma kohal.
Ta laseb neist niipalju wälja, kui jõuab.
Seda kindlam siis asi.

Nüüd kahmas ta weel kord kirja-järele. Sellest polnud sedagi näha, kas ta oli mehe või naise kirjutatud. Äkki tuli talle kummaline mõte. See on ju nüüd muidugi üks kõik. Mis võib see olla, mis teda nii harilikul ja ootamatul viisil tahab tagasi hoida?

Ta tundis kõris nagu jänu. Sellekõrwal uudishimu. Aga ta polnud selle maitsega enam harjunud, ei tunnud seda enam ära.

Ta naeratas. Pani relwa jälle westitaskusse. Võib olla, et elu temale taga-

üllalinnajao puiesteed mööda edasi, mööda esimesest ja teisest põiktänawast. Nüüd see siin on Peetri tänaw.

Ta waatas ringi.

Samal hetkel kargasid kaks meest, üks eest ja tagast, tema kallale. Ta ei olnud neid näinud. Ja kahmasid temast kinni. Silmapilgu nägi ta weel üht suurt, musta autot põiktänawa pimeduses seiswat, siis kaeti ta pea mingisuguse siiditaolise musta riidega; ta wõttis kõik oma jõu kokku, et meeste käest lahti rabeleda, kuid need hoidsid teda nagu

Ülemaailse Eesti Noorsoo Ühenduse Esitawa Kogu koosolekult.

Osawõtjaid saadikuid üle kogu maa. ÜENU-l on praegu 148 osakonda, neist üks Argentiinas (Buenos Airesis) ja teine Brasiilias (Sao-Paulos).

waraks on hoidnud pisikese üllatuse, huwitawa sündmuse, mille maitsega suus parem on igawesti uinuda.

Ta tõusis, wäljus, wõttis mantli, waatas järele, kas tal koja- ja wärawõti kaasas on; sest selle wäikese jalutuskäigu pärast ei maksa teenijaid tülitada. Ta jõudis tänawale. Oli soe öö. Ja ta tundis selles unises soojuses, et ta enam ainustki liigutust ei jaksata teha, mis teda ta surmawiiwal teel wõiks peatada.

Ta tuletas meele: Peetritänaw on kolmas tänaw paremal pool. Pikkamisi ja süwenedes oma igawusse sammus ta

raudklambrites; uimastaw, magusamaiguline lõhn tõusis temale ninna ja ta nõrkes.

Argates jälle meelemärkusele, leidis ta enese kusagilt küünist, lukustatud puuehitusest, mille katust neli puuposti kandsid. Ühe sellise posti külge oli ta kättega seotud. Ühel aknasimsil põles autolamp ja ühel pingil istusid neli wõi wiis meest, kel mütsid silmadele tõmmatud ja kes teda wahtisid.

Märgates, et ta ärganud, astus üks neist tema juure. Hirwitas ja lewitas wiinahaisu. Lahkesti ütles ta:

„Ara karda midagi, wanamees, kiri

sinu naisele on juba teel. Selles seisis, et me sinu, kui meil kuni keskööni kella kaheteistkümmeni sadatuhat pengöt käes ei ole, minuti peal kui kassi maha kõmutame. Ja kirjas seisis ka, et me sinuga ka sel puhul nii talitame, kui meie saadik tagasi ei tule wõi sinu naine politsei toob. Praegu on kell pool kaks-teistkümmend.“

Mees naeris lahkesti ja lohutawalt. Siis läks ta teiste juure tagasi ja nad hakkasid üksteisega jutlema, kuna wiinapudel käest kätte käis.

Seotud mehe aju tõusis kiiresti se-

ise kõrgilt: „Siia pole kellelgi ootamatult asja!“ Too mees helistab seal ilmaaegu: kell on tumm. Üle wärawa ronib? Üle aia? Wõimatu. Kui teenrid kella kinni panewad, lasewad nad elektri woolu aia wõrede raudotsadesse. Kes sealt kinni wõtab, langeb. Tema majale öösel ligi ei saa, olgu siis waid kuu taewast. Kord armastas ta eksitamatult magada.

Higitilgad tõusid ta otsaesisele ja libisesid sealt pikkamisi maha. Siis ikka enam ja enam ja ajajooksul katsid higitilgad kogu ta keha. Ta hingas süga-

ÜENÜ Tall. os. rahwustantsude rühm. Rootsi rahwustants „Shottisch“ ettekandmisel.

gaduse, uimastuse ja üllatuse udust. Ta ei liigutanud, waid mõtles.

Kell wõis olla üksteistkümmend kui ta majast lahkus. Nüüd on pool kaks-teistkümmend. Weel on pool tundi aega. Rööwlistest on üks läinud ta naise juure. Naine saab kahtlemata, esimese sõna järele . . .

Äkki jooksis temast külm wärin läbi. Ta silmad wahtisid tarretult ja suu awanes kokkudes.

Too mees ei saa tema naisele kirja ära anda! Sest ta ei pääse tema juure!

Mugawuse põhjusel on ta oma suwilas juba aastate eest korralduse teinud, et sinna öösel ükski inimene ei pääse. Kell kümme panewad teenijad wärawakella kinni; selle korraldas ta

wasti ja ruttu ja hirm tungis kui kannuksed ta puusadesse.

Ta silmitses mehi. Hulgused, roimapid. Need ei lobise muidu, ei riskeeri midagi, peawad sõna.

Ninasse tõusew läila hais walitses rāpases ruumis ja kaswatas ta hirmu.

Äkki kadus ta hinges kõik, mis olnud, ja ainult üks hirmus paiste las kis loita oma leegid: hukkamise paiste, surma võimalus.

Ta mõtles waid sellele, et ta on seotud posti külge ja aeg kaob ja äkki tuleb keegi teatega, et tal kõik on olnud tagajärjetu, ja siis saadawad need joomarid oma otsuse wihaselt täide.

Äkki kadus ta palaw hirm ja selle asemele kaswas külm hirm. Esimene

oli olnud ärewuse tagajärg, see tuli et-
tewaatusest. Aeg kaob walgukiirusel —
mis wõiks ta teha?

Sel hetkel õnnistas ta tõsiasja, et ta
mõni aeg oli sportinud ja selle tagajär-
jel lihakseid karastanud. Siin wõisid
aidata waid jõud ja osawus.

Ta pingutas oma seljale seotud käte
jõudu; silmus ta käte ümber oli liig
kõwa; aga ometi, juba esimese pingu-
tuse peale oli ta pisut lõtwunud.

Mehed polnud mõtelnud, et neil te-
gemist on sellise raudse mehega.

Kaks, kolm, wiis wõi kümme jõu-
pingutust kätega ja ta on waba. Süda
wärises tal ärewusest. Jah, aga siis?
Neid on wiis ja wististi on neil kõigil
relwad.

Ta tõmbas sügawasti hinge. Ta rind
paisus ja west sellel tõmbus sirgeks.
Ta waatas ettewaatlikult oma rinnale.
Ülewal paremal pool tundis ta westi
läbi kergelt rõhku. Uur ja kett puudu-
sid, need olid ära wõetud, seda näeb
ta. Wististi on ka ära rahatasku. Aga
see kerge rõhk ülewal westis, wäikest
relwa — seda pole nad märganud, see
on weel alles. Ta tunneb seda. Näeb
läbi westi selle nurgelist, wäikest kuju.

Ta oleks peaaegu hõisanud. Ta su-
rub enese tagasi wastu posti, tõmbas
enese küüru, nagu hüppaks. Mehed ei
hoolinud temast. Nad teadsid, ta on
seotud ja relwata. Nad joowad ja jutle-
wad ja naerawad toorelt.

Ja aeg kaob. Täpselt keskööl, jah,
täpselt keskööl sünnib see.

Iial poleks ta mõtelnud, et ta iial
midagi nii sihikindlalt, nii otsustawalt,
oma hinge ja keha täie jõuga wõib
katsetada, nagu ta nüüd katsub oma
kätt wabastada. Iga rakk tema kehas
töötas, iga närwikiud, iga muskel ja
kõik ta mõtted tormasid ühes ta keha-
jõuga, kuna kõik ta sisemus põksus ja
wasardas ja leekis, ihkas ja igatses.

Ikka kõwemaid ja kõwemaid jõukat-
seid tegi ta. Walu tuikas temast läbi
iga liigutuse järele, walu, nii äge, nii
wõimatu, nagu ta seda weel iial pol-
nud tunnud. Ta ei teadnud, kui kaua
see oli kestnud, ta tundis ainult, et ka
nüüd, ka siis tasakesi pragiseb, katkeb;
siis aga, et ta oma käte ümber enam
midagi takistust ei tunne. Ta oli waba.
Ohkas. Tundis, et ta oleks neid jõupin-
gutusi wõinud teha tundide, wõib olla

koguni päewade kaupa, nagu maetud
loom, kes enesele ninaga mulla alt
teed teeb, kuni ta wälja on jõudnud
päewawalgusele.

Ikka weel ei liigutanud ta. Ta ootas
silmapilku, mil teda ainuski hulgas ei
silmitsenud.

Siis astus üks neist tema juure ja
pakkus talle naerdes pudelit. Tema
waatas talle tarretult ja külmalt otsa ja
waikis. Siis tõstis mees pudeli ja wis-
kas talle muist wedelikku näkku. See
haisew wedelik wihastas teda, nii et ta
peaaegu oleks karjatanud.

Poiss pööras kaaslaste poole. Tema
wari langes nüüd just temale. Seda
hetket kasutas ta, haaras wälkkiirelt
relwa — ainus waewalkuuldaw plaks,
ja poiss kukkus kummuli.

Teised ei saanud asjast aru; nad
silmitsesid tarretult põrandal lamawat
kaaslast; pauku polnud nad kuulnud.
Kes oleks siis wõinud mõtelda relwale
ja kes oleks sel hetkel hoolinud seotud
wangist.

Ja seda kokkuwust ning waikselt
rändawat surma kasutas ta kiiresti, ha-
lastamatult.

Mõni minut hiljem seisis ta wäljas
tänaval. Ta tuikus, oli joobnud, õnne-
lik. Tal polnud aimugi, kus, millises lin-
najaos ta wiibis. Ja pidi õige kaua oo-
tama, kuni leidis kellegi, kes talle se-
letust andis.

Ta läks jala koju — pika pika maa.
Ei, rutata ta ei tahtnud. Ta kartis tõsi-
asja, et wõis jalgu tõsta, hingata, käia,
näha, mõtelda. Maja maja järel jäi te-
mast maha, ülewal sirasid tähed —
tema läheb koju ja elab!

Ta riided olid kortsunud, katki, mu-
dased ja ometi jäi ta aegajalt seisma,
waatas üles taewa poole särasilmil ja
naeris.

Koitis juba, kui ta koju jõudis. Aed-
nik kastis juba puiestikku. Imestas kui
härrat nii nägi. See aga naeris ainult
ja noogutas talle:

„Ilus on see aed,“ mõtles ta, „ilus on
see hommik ja see aednik on tubli,
terwe mees. Seda pole ma siitamaani
weel märganudki.“

Ta käis wannis, riietus, turnis ja
kõik ta keha oli nüü liikuw. Siis küsis
ta teenrilt:

„Kas keegi käis öösel siin?“

Teener wastas imestades:

„Ei!“

Wilistades läks mees oma abikaasa juure, tõstis ta woodist üles ja suudles teda. Kui ilus oli see naine, ärkamisepuna puhtal näol.

Siis istus ta woodi serwale ja otsustas naisele kõik jutustada, wõttes taskust wälja wäikese rewolwri.

„Aa!“ kisendas naine. „Pane ta ruttu käest! Ma kardan teda. See on surm!“

Tema waatas naisele ja raputas pead. Tasa-kesi ütles ta:

„Ei, mu südamekene. See on elu.“

Aga naine peitis pea patjade wahele, ja mees pani rewolwri taskusse tagasi.

Ja ta sõi einet sellise isuga, millisega tustanud öö sündmustest iial kellelegi ta weel iial polnud söönud, ja ei ju- sõna.

ÜENÜ Sao-Paulo osakonna näiteharu Sao-Paulos Brasiilias.

Tartumaa.

Andres Silla.

Tartumaalt ma ole peri . . .
Wana, armas Tartumaa,
sinu nimme kuulden weri
süämen lüüp süttima!
Sinu pedäjä nink kuuse,
Sinu kõju, kodaja,
medä ma kõrd karjan tuuse —
ei nuu meelest minnä saa!

Minu mänguseldsilise
Miku Piitre, Milgi Jaan
ja kõik tõse inemise,
Reopalu, Kahrülaan,
minu armas, armas emä,
minu kallis esä ka —
alati mul meelen nemä
oma armastusega.

Ei nää minu meelen koole,
nää iks kõik sääl elun wiil,
kunni esi neide poole
alla astu hawwatiil . . .
Küll ma ole ilman nännu
pallu hääd ja kurja ka,
pallu om mul meelest lännu —
meelest ei lää Tartumaa!

Metsas.

Prantsuse kirjanik **Germaine Beaumont.**

Õhtul pööras auto ilusasse — ütleme Pomponne metsa. See tähendab, Bae-dekerisse oli see tore mets kirja pandud. Christiane leidis ta olevat enam õudse kui ilusa. Tema ei armastanud metsi üldse. Temal oli metsas tunne, nagu lämbuks ta, eriti öösel. Aga sellest Pomponne metsast ei saadud mööda. Temast tuli läbi sõita, kui taheti head teed mööda jõuda väiksesse supeluskoha, mis oli Christiane eesmärk. Kõige parem oli asja nii võtta, kuidas ta oli, tüüri väikeste kätega juhtida ja sellejuures tuttawaid lauluwiise wilis-tada.

Christiane süütas helgiheitja, pigistas hambad kokku, hoidis tüürist kinni nagu päästewööst ja kahetses wäga, et ta oma meest wõi sõbrannat polnud kaasa wõtnud.

„Nüüd ei ütle ma iial enam, et midagi ei leidu, mida ma kardaksin.“

Ja tema üle koondusid puude ja öö warjud.

Kastemärjad rohud laotasid laiaili magusat lõhna. Aga asfaldi lõhn oleks Christianele tuhatkorda armsam olnud. Suured tammed põimisid oma oksad kõrgel kokku, aga Christiane igatses linna plataanide järele, ja pehme, õige tee tegi ta wihaseks, kui ta mõtles Pariisi heale pakksillutusele.

Mis teha? Edasi sõita. Ja ta sõitis hea õnne peale edasi. Heledate helgiheitjate kõrwal oli öö weel pimedam ja auto kastus kuldseesse kuristikku, mille ta enesele ise löi. Weel mõni kilomeeter ja piin on otsas. Krahh! Osawa haarega pääses Christiane katastroofist, mis teda tahtis wastu puud paisata, ja konstateeris terwelt, et esiratta gummi oli lõhkenud. Gummist wähtis wälja suur raudnael.

Christianele tuli ehmatades meele, et ta oma tagawararatta juba oli tarwitusele wõtnud ja et talle — oh häda! — muud üle ei jäänud, kui kannatlikult siin hirmsas metsas oodata, kuni mõni auto siit juhuslikult mööda sõitis, kes teda wõis aidata ja oma järele metsast

wälja wedada. Öösel jala minna — ei, sellele polnud mõteldagi!

Christiane kükitas juba pooltundi astelaual, nagu kätewahel, kõht tühi ja süda täis hirmu. Äkki tungis temale nõrk lõhn ninasse, lõhn, mida ta seletada ei osanud. Ta jahmatas, waatas ringi ja kartis mõistust kaotada — öine mets oli täis kapsasupi lõhna. Ja täis millist toredat kapsasupilõhna! Christiane oli nii näljane, et lihtsalt pea kaotas ja joowastawa lõhna peale hakkas minema — kuni ta jõudis ühe metsas seiswa hurtsiku juure.

See oli üsna wilts hurtsik, aga wäga sõbralik oma lahtise ukse awausega ja majaema siluetiga, aurawa supiwaagnaga ja kolme ääretasa täidetud taldrekuga isale, emale ja lapsele.

Christiane ei mäletanud enam täpselt kõiki selle õhtu üksikasju. Need sulasid kokku nagu uinasjutus. Tema istus nende heade inimeste keskel laua ääres, ääretasa täidetud supitaldrek ees, siis nägi ta ennast puhtas toas, heas woodis, mille head inimesed temale olid kasutada annud.

Järgmisel päewal tõi talle üks möödasõitew auto igatsetud abi, ja enne kui ta lahkus, küsis Christiane majarahwalt, mis ta neile wõlgneb.

„Ei midagi!“

„Aga — aga, see ju ei lähe — lubage ometi —“

„Kui just tahate, siis andke meie poisile kakskümmend soud.“

Christiane pistis poisile sada franki pihku.

— — —

Kui maalt tagasi tullakse, siis on üksteisele palju rääkida. Christiane salongis rääkisid kaks noort daami ja üks noormees naerdes oma suwistest läbielamustest. Jutt oli ka autosõitudest ja nad konstateerisid, et kõik äpardused kunagi ei arene katastroofiks.

„Mina, näiteks, jäin tänawu suwel metsa istuma,“ jutustas üks noor daam, „ja oleksin pidanud surema nälja ja külma kätte, kui üks hurtsiku omanik

mind metsast ei oleks päästnud, toitud ja öömajale wõtnud, ilma et nad selle eest midagi tasu nõudsid.“

„Minuga juhtus sama lugu!“ hüüdis Christiane. „Ka mina sattusin seesugusesse hurtsikusse. Kesk Pomponne metsa. — Näete, siin on mul weel see nael, mis mu autogummi katkestas; ma olen ta kui amuleti alal hoidnud.“

„Pomponne metsas? — Seal juhtus ju mullegi see äpardus —!“

„Ja minagi olen naela amuletiks alal hoidnud,“ hüüdis noormees üllatusega. „Minulgi oli Pomponne metsas

äpardus ja hurtsiku omanikud wõtsid mu wastu, toitsid mind ja andsid mulle öömaja.“

„Mina andsin lapsele sada franki.“

„Mina ka,“ ütles noor proua.

„Mina samuti,“ kordas noormees.

Suuril silmil waatasid kõik üksteisele otsa ja hakkasid siis waijusti naerma.

„Inimesearmastus on mõnikord päris hea äri,“ ütles noor proua.

„Aga kapsasupp oleks wõinud selle raha eest ka pahem olla,“ lõpetas noormees lepitawalt.

Jsa Iwani patt.

Bulgaaria kirjanik A. Karalijtshow.

Ühel wäga warajasel hommikutunnil ilmus üks hing raudwärawa ette, mis wiib paradiisi. See oli isa Iwan. Tema wõttis oma metallpiibu wöowahelt ja koputas sellega tasakesi. Raske wärawa awanes, ja tema hiilgawal tagaseinal ilmus püha Peetrus.

„Kes on?“

„Mina — isa Iwan, eluajal Rengewo külawanem.“

„Mis sa siit otsid?“

„. . . Noh,“ ütles isa Iwan pisut kartlikult, „minu maapäewad on möödunud ja meie papp ütles alati, et ma pärast surma kui õiglane mees wõin siia tulla. . . Mina nimelt katsusin külas alati õiglane olla ja head teha. Nüüd tahaksin siin paradiisis mugawalt mõne puu alla maha heita, piipu suitsetada ja paradiisi rahu ning iludust maitsta.“

„Pole sugugi paha mõte, pean ütlema!“ wastas püha Peetrus. „Aga enne waatame, kas sa paradiisi wäärid.“

„Oh, mis sellesse puutub, siis ole muretu. Kes peab siis küll paradiisi enam wäärima kui mina? — Aga ütle kord, kas teil paradiisis on ka wilu olla? Rengewos kannatasin ma alati palawust.“

„Wilu? Muidugi. See polekski ju paradiis, kui siin kõik ei leiduks, mis soowitakse.“

„Tead, ma küsin seda waid sellepä-

rast, et mul harjumus on puu all lõunauinakut puhata. Ega siin ometi ei leidu kärkseid?“

„Taga targemaks! Mitte ainustki!“

„See on ilus. Kärkseid ja muid. . . ma wihkan!“

Püha Peetrus oli waheajal naela ot-sast kaalu wõtnud, mis wärawa kõrwal rippus.

„Nüüd waatame, kuidas sa maa peal oled elanud,“ ütles püha Peetrus. „Anna mulle oma heateod teada! Kaal märgib kõik üles. Siia pahemasse kaussi pane oma patud. Paremasse pane kõik oma head teod, mis eluajal oled teinud. Kui see kauss osutub raskemaks, siis ütlen sulle paradiisis tere tulemast!“

Isa Iwan sügas kõrwatagust ja algas:

„Esimesena, hea püha Peetrus, paneme kaalukaussi purtskaewu kahe weekogujaga, mis ma küla keskele ehitasin. On tore asi, millest ilusamat ei leidu. Wesi on puhas kui diamant. Kogu küla kogub õhtuti sinna wett wõtma. — Sellest wististi aitab?“

„Ei,“ ütles püha Peetrus.

„Ei? Ja kõige suurem kiwisild Jantra jõel? Kas oled sellest üle läinud, armsa Jumala uksehoidja? Ja kas lugesid oma samme? Kolmkümmendwiis sammu, nii tõesti kui elan! — Ometi pea, ma ei ela ju enam! — Noh, on see aga sild! — Kui sa sealt alla waatad, hakkab su

pea ümber käima. Ja tuhat tsehhiini andsin ma omalt poolt!“

„Sinu sild on liig kerge, isa Iwan! Sinu patud kaaluwad enam!“

„Wälk ja pauk! — Ah, wabanda, mu kallis püha mees, see tuli kogemata; ei pidanud ka olema kirumine, waid ainult meeleawaldus. . . Ikka weel kerge, ütled sa? . . . Noh, hea küll, paneme ka Rengewo uue kiriku kaelukaussi! Kas tunnend seda? Waata kord läbi pilwede alla — waata, seal ta seisab! . . . See walge seal — küla lõpul, ja Jumala rist seisab ja särab kõigist katustest kõrgemal. Seitse aastat kogusin ma ehitamise jaoks raha ja olin tihti mure pärast unetu. Mina ei ütle seda kurtmiseks. Oh ei. Seda tegin ma oma hinge õnnistuseks.“

„Isa Iwan,“ ütles püha Peetrus, „mis sa siin pajatad ja esitad, on ainult tehnilised ja organisatorlised teod, mis meie juures palju ei kaalu.“ Püha Peetrus tõstis kaalu üles. „Millest meie lugu peame, on eetilised teod.“

„Ee . . . ? Mis sa pragu ütlesid, püha uksehoidja? Millest te lugu peate? Ma ei saanud aru?“

Ja pead wangutades silmitses ta kaalu.

„Eetilised teod,“ seletas püha mees. „Teod, mis tehakse inimlikust armastusest.“

„Inimlikust armastusest. . .“ kordas isa Iwan kohmetult ja kurwalt. „Tõesti — paraku tuleb see mulle liig

hilja meelde; sellestki rääkis meie papp mõnikord, kui ka just mitte mulle; külawanemale.“

Ja siis jatkas ta, äkki ise oma wana, unustawa pea peale pahaseks saades:

„Ja mis, kurat — — oh, oh, anna mulle Kristuse pärast andeks — see on mu harjunud wiis — — Mis see minu suur patt siis õieti on — et teaksin, millest jutt on?“

Nüüd ütles püha Peetrus:

„Kas mäletad weel päewa, mil sa suure silla olid lõpetanud? Üheksast külast olid inimesed kokku woolanud Rengewosse sinu ehitust imestama ja õnnistama. Kui palju weini seekord woolas! Ja kui rõõmsasti noored tantsisid! — Silla lähedal kraawi kaldal istus üks wana eit, ühe silmaga, wõõras, ja tahtis puhata, sest ta oli teed käimas. Sina tundsid ta riietest kui türklanna ära. „Eest-ära, wana öökull,“ kisendasid sa weinitujus üleannetult. „Ära siit, sa wõõrawereline meie puhtalt pinnalt!“ — Kas ütlesid seda? Kas tunnistad? — Rahwas sinu ümber naeris ja pilkas. Türklanna waikis. Tema silmist aga wabanes pisar ja weeres üle põse alla. Waata, õnnetu, siin seisab see pisar — pahemas waekausis, tema üksipäinis. Ja kõik kirikud, sillad ja weekogujad ja kõik su kaheksakümneaasta korralik elukäik ei jaksa seda üht pisarat üles kaaluda.“

Isa Iwani pea wajus rinnale ja pikkamisi läks ta pörguteed mööda alla.

Terwitus Rootsile.

P. Grünfeldt.

*Kõrge külalise wõtnud kanda
meri meile lahkest Põhjalast;
jõudes õnnelikult meie randa,
hõiskame tal tere tulemast.*

*Sõbralik ja lahke Rootsi rahwas
seisnud alati meil siidames;
töös ja sõjas on ta olnud wahwas,
kindel oma õilsas sõpruses.*

*Minewik on mitu korda annud
Rootsi sõprusest meil tunnistust,
seda on me rahwas rinnas kannud
nagu armsa aja mälestust.*

*Tänagi see sõprus õisi ajab
nagu aastasajad enne aul —
wõimsalt üle Läänemere kajab
Eesti rahwa terwitus ja laul.*

O-Tei.

Inglise kirjanik **Lafcadio Hearn** Jaapanist.

Kaua aja eest elas Niigata linnas Echizeni prowintsis mees, kelle nimi oli Nagao Chosei. Nagao oli arsti poeg ja teda valmistati samale elukutsele. Juba õige noores eas kihlati ta neiuks, kes oli ta isa sõbra tütar ja kandis nime O-Tei. Perekondade wahel jõuti kokkuleppele, et pulmad peetakse, niipea kui Nagao on ülikooli lõpetanud. Aga selgus, et O-Tei terwis väga õrn oli, wiieteistkümnendal eluaastal jäi ta tiisikusse. Tundes, et ta peab surema, palus ta Nagao enese juure, et teda saaks Jumalaga jätta.

Kui Nagao tema woodi ees põlwitas, ütles O-Tei:

„Nagao-Sama, mu peigmees, meie olime juba lapseeest saadik üksteisele määratud ja selle aasta lõpul oleksime pidanud abielluma. Aga nüüd pean ma surema — jumalad teawad kõige paremini, mis meile hea on. Jääksin ma weel mõneks aastaks elama, siis annaksin sulle põhjust ainult rahutuseks ja leinaks. Oma kõdunewa kehaga ei wõiks ma sulle olla hea naine ja sellepärast oleks ka soow kauemini elada väga omakasuline. Olen walmis surema ja soowiks in ainult seda, et sa mulle töötad mitte väga palju muret tunda . . . Samuti tahtsin sulle weel ütelda, et ma weendunud olen, et me üksteist weel kord näeme.“

„Ja muidugi, me näeme üksteist weel,“ wastas Nagao tõsiselt, „seal puhatal maal, kus enam pole muret ega lahutust.“

„Ei, ei,“ wastas neiu pehmesti, „mina ei arwanud mitte seda puhast maad. Olen weendunud, et meile osaks on antud üksteist weel siin maailmas näha, ehk mu küll juba homme maha mae-takse.“

Nagao waatas temale küsiwalt otsa ja nägi, et neiu tema hämmastuse üle naerab. Unistawalt jatkas neiu:

„Jah, mina mõtlen seda maailma, — sinu praegust elu, Nagao-Sama . . . Muidugi ainult kui sa seda soowid. Aga et see sünniks, pean ma jälle lapsena sündima ja naiseks sirguma. Nii siis

peaksid sa mind wiis wõi kuusteistkümmend aastat ootama — see on pikk aeg . . . Aga, minu kihlatud peigmees, oled ju ka waid üheksateistkümmend aastat wana.“

Soowides surija wiimaseid silmapilke kergitada, wastas noormees õrnasti:

„Sind oodata, mu armsam, on mitte ainult mu kohus, waid ka rõõm. Meie oleme üksteisega seitsmeks eluks seotud.“

„Mis, sina kahtled?“ küsis neiu ja silmitses ta nägu ahastusega.

„Minu kallis,“ wastas Nagao, „ma kahtlen, kas ma sind teisel kujul ja teise nime all suudan ära tundu, — kui sa mulle mõnda märki ei saa anda.“

„Seda ma ei saa,“ ütles neiu; „ainult jumalad ja Buddhad teawad, kuidas ja kus me üksteist jälle kohtame. Aga mina tean kindlasti, üsna kindlasti, et ma sinu juure wististi tagasi tulen, kui sa ei keeldu mind wastu wõtmast . . . Mõtle neile minu sõnadele . . .“

Ta peatas, sules silmad ja suri.

Nagao oli O-Teid õiglaselt armastanud ja tema mure oli sügaw. Ta laskis neiu nimele surmatahwlikese teha, hoidis seda tahwlikest oma palwetamiskapis ja asetask selle ette iga päew andeid. Kaua mõtiskles ta kummaliste sõnade üle, mis O-Tei temale ütelnud; ja lootes, et see tema waimu rõõmustab, kirjutas ta pühaliku töötuse, end temaga laulatada, kui ta tema juure mõnel teisel kujul tagasi tuleb. Selle kirjaliku töötuse pitseeris ta oma pitsatiga ja pani selle palwetamiskappi O-Tei suremistahwli kõrwale.

Aga kuna Nagao oli ainus poeg, siis ei wõinud ta poissmehes jääda. Warsti pidi ta wanemate pealekäimisele järele andma ja enesele abikaasa wõtma, kelle temale isa walinud. Aga ka pärast abiellumist wiis ta O-Tei tahwlikese ette andeid ja mõtles temale armastusega. Ajajooksul kahwatus neiu pilt ta mälestuses nagu unelm, mida raske on meele tuletada. Ja aastad läksid.

Nende aastate jooksul sai ta mõndagi paha tunda.

Ta kaotas oma wanemad surma läbi, siis oma naise ja ainsa poja, nii et üks maailma jäi. Lootes oma muret unustada, lahkus ta oma kurvast kodust ja läks reisile.

Reisides jõudis Nagao ühel päewal Ikaosse, ühte mägestikukülla, mida weel nüüdki tema soojaweeallikate ja ta ümbruse maastikuilu poolest tuntakse. Sisseastudes küla kõrtsi, tuli talle wastu noor neiu. Neiut nähes hakkas ta süda kangesti põksuma. Nii kummaliselt sar-

olewusele, keda ma kaua aja eest tundsin, et, kui esiti tuppa astusite, mulle esimesel hetkel wõimatu näis olewat, et Teie tõesti see neiu ei ole. Sellepärast wabandage, kui ma küsin, mis teie nimi on ja kus Teie olete sündinud.“

Silmapilk wastas neiu unustamatu surnu häälega:

„Minu nimi on O-Tei, ja sina oled Nagao Chosei Echizenist, minu kihlatud peigmees ja abikaas. Seitsemeteistkümne aastaselt surin Niigatas; siis andsid sa kirjaliku töotuse minuga abielluda, kui ma naise näol siia ilma ta-

„Tallinna Fotoühingu“ esimesest peakoosolekust osawõtjad.
Juhatus: 1) esimees H. Malm, 2) abiesimees A. Kuusik, 3) sekretär K. Ainomäe, 4) laekur P. Freumann, 5) ahiwaar F. Mõistlik, 6) majandaja W. Tiidelepp.

nanes see neiu O-Teile, et ta seda kuidagi ei tahtnud uskuda, waid arwas, et und näeb. Igakord, kui neiu tuli wõi läks, et tule järele waadata, toitu tuua wõi wõõra tuba korraldada, äratasid neiu kenad liigutused temas mälestuse selle neiu wastu, kellega ta noores eas oli olnud kihlatud. Ta rääkis neiu ja neiu wastas talle õrna ja selge häälega, mille armas, melankoolne kõla teda möödunud päewade magusa härdusega täitis.

Üliwäga haaratuna ütles ta neiule:
„Õde, nii wäga sarnanete Teie ühele

gasi tulen; ja selle töotuse pitseerisid sa oma pitsatiga ning panid oma palwetamiskappi minu suremistahwli kõrwale. Ja sellepärast tulin ma tagasi...“

Niipea kui ta need sõnad oli ütelnud, langes ta minestades põrandale.

Nagao ebiellus temaga, ja nende abielu oli wäga õnnelik. Aga hiljem ei mäletanud ta iial enam, mis ta Nagao küsimusele Ikaos oli wastanud; ka oma endisest elust polnud tal iial enam aimu. Mälestus oma endisest sündimisest, mis kohtamisehetkel saladuslikult wälगतas — oli jälle kustunud ja jäigi kustunuks.

Profuröri tütar.

Saksa kirjniku Kurt Martin'i romaan.

13

Aleksander sules filmad. Sügav ohe tõstis ta rinda.

„Mina ei tohi sind taastada. Nüüd mitte enam!”

„Sina ei oleks mind iial taastanud.”

„Ometil Rord . . .”

„Ma jäin ju vabatahtlikult. Tahtsin Hedwigit päästa.”

„Ja mina?”

Aleksander otfis ta kätt: „Kui ja lahkus,

„Sinu ja minu tulewik saab olema ju — üks.”

„Sina — minu juures?”

„Jah, igavesti, kui tahad.”

„Helene!”

„Kas tahad seda, Aleksander?”

„Sina — sina tahad — saada minu naiseks, Helene?”

„Neiu noogutas: „Jah!”

„Näen ma siis õieti? Sa armastad mind tõesti?”

ÜENÜ Tall. osakonna kirjandustöimkond, noorte kirjanduswõistlusel auhinnatud lauraadid ja kirjandusõhtu kaastegelased.

Esimene rida: näitleja Hugo Laur, lauraat Helmi Siigur, toimk. liige Ago Jõger, toimk. juhataja Eduard Riismann, Luuletaja Wirwe Rännang; teine rida: lauraat R. Ustermann, lauraat Laura Grau, toimk. organisaator Wold. Went, lauraat Aksel Grünberg, näitlejanna Hilda Gleser ja lauraat Hugo Lepik.

lahkus minuist kõik walguš.” Ja ruttu jatkas ta: „Eil unista see sõna. Mõttele enesele ja mitte minule!”

Helene waatas temale innukalt filma: „Ma arwan, meile mõlemile, sinule ja minule.”

„Sina?”

„Jah, meie tulewikule!”

„Meie tulewikule? Kus on sinu ja kus on minu tulewik?”

„Kas nad ei wõi seista üksteise kõrwal, ei, üheskoos, Aleksander?”

„Kuidas?”

„Kõigest südamest.”

„Ja sinu isa?”

„Mõtleme nüüd ainult oma õnnele!” Neiu naeratas. „Ja kui sa terveks saad, siis — leeme pulmad. Siis sõidame kuskile maailma kui mees ja naine. Kas soovid nii?”

„Unelik fära paistis Aleksandri filmist.

„Argu olgu see unistus, Helene! Saagu sellest tõde!”

„See peab tõeks saama, Aleksander. Ja nüüd jääb sa jälle magama, ja kui ärkad, siis räägime oma tulewikust edasi. Ma kirjutan

nüüd isale pika kirja ja jutustan temale meie armastusest. Kas tead, kui ma sinu naine olen..."

"Helenel"

"Mitte enam rääkida! Warsti terweks jaada!"

"Ja sina tahad saada minu naiseks?"

"Kui mind tahad!"

"Oh ja mu õnn, mu õnn!"

"Kas pean isale kirjutama, et warsti tahame abielluda?"

"Jah! Saa warsti minu naiseks! Olen juba juba Gemas armastanud!"

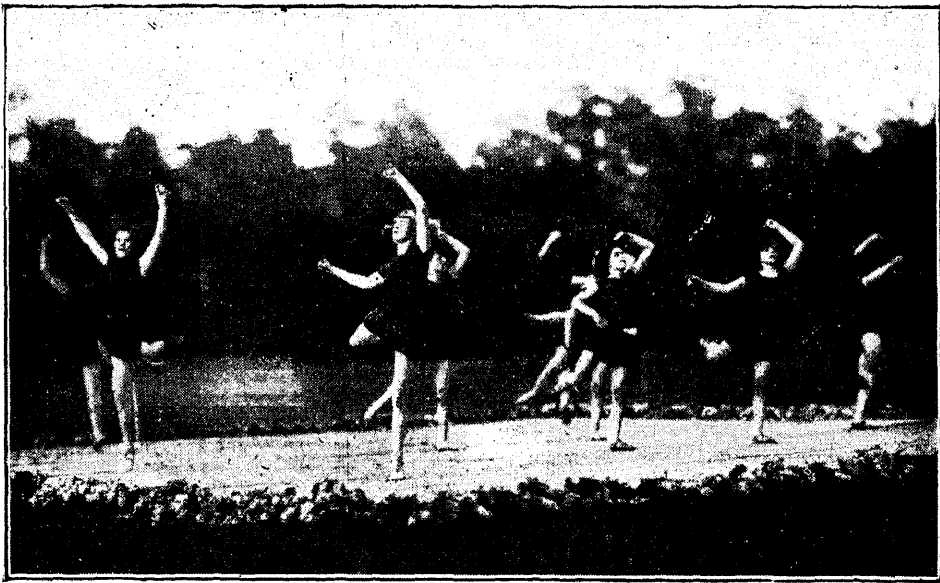
"Kui sa tooford kätte haawa said, juba tol bööl ärkas minus sinu vastu armastus!"

nurja ajada. Ja selleks arvas ta iga abinõu õigeks!

Ta oli õhtul linna tagasi sõitnud ja oli isaga katsunud rääkida. Rahuldust pidi isa talle andma! Aga see oli enese lufutaha pannud ja ei avanud usti. Ei annud wastustki. Siis oli ta Brückenausse jälle tagasi sõitnud, böffel wanglasse läinud ja teateid nõudnud, kuidas Hedwigi käsi käib. Rawitsejanna teade oli piisut soodsam: "Ta magab nüüd wäsinult."

Nüüd seisis ta jälle rawitsejanna ees ja see ütles:

"Breili Brandes ärkas kella kuue paiku.

Gerd Negro tantsstudio grupp, kes esines spordipidustustel Helsingis.

22.

Juba kell seitse hommikul ilmus Lothar Osthoven wanglawalitsuse büroosse. Ta oli õõbinud wäikeste Brückenaus küla wõrastemajas, ilma et palju oleks maganud. Rahutult oli ta edasi ja tagasi käinud. Jäta jälle wõttis ta taskust paberilehe, mille ta wangla kõnetoast kaasa wõtnud, lehe, millel seisis kolm rida Hedwigi käekirjaga kirjutatuna: "Tunnistan, et ma oma kaitsejat härra doktor Lothar Osthovenit enesepüüdlisul, kuritahtlikul ja südametunnisusteta wiisil katsusin mõjutada . . ." Siin kahtes kiri.

Mis oli sündinud? Mis kawatus oli isal, olnud? Seda oli Hedwig kirjutanud isa soovil, ei, isa käsul. Polnud enam kahtlust, kuhu isa tüüris: ta tahtis neiu temast lahutada. Jäta oli wägivallega katsenud poja abielukawatsust

Ta on rahulik. Ütle sin temale, et Teie tulete ja ta ära wiite. Nüüd on ta juba nii kaugele kosunud, et võib Teid saata. Ütlen talle, et olete siin."

Mõni minut hiljem seisis Hedwig Brandes, lihtne kleit seljas, Lothar Osthoveni ees. Kartlikult waatas ta Lotharist mööda.

"Tere hommikust, härra doktor!"

Lothar kahmas tal käest kinni:

"Mitte nii, Hedwig!"

Neiu palus: "Kas tohin tõesti minna? Siis tahaksin siit lahkuda."

"Ma toon külast oma wankri."

"Ei, palun! Tahan joosta! Olen üsna terwe!"

Lothar silmitses teda: "See on liig pikk."

"Oh, palun, ei! Kui aga siit ära saan!"

Nüüd noogutas Lothar arusaawalt.

Lothari kõrwal sammus Hedwig wälja suure

wärava alt, mis teda siamaani maailmast lahutanud. Lothar tõmbas ta käwarre neiu wastupanekust hoolimata oma käwarrele. Pitskaniisi sammusid nad läbi päikeseküllase homimiku . . . Sõnatult alles, kui nad metsa jõudsid ja wangla müüre enam näha polnud, peatas Lothar Osthoven.

„Hedwig! Müüd oled ja wiimaks ometi, minu jaoks! Müüd . . .“

Neiu palus:

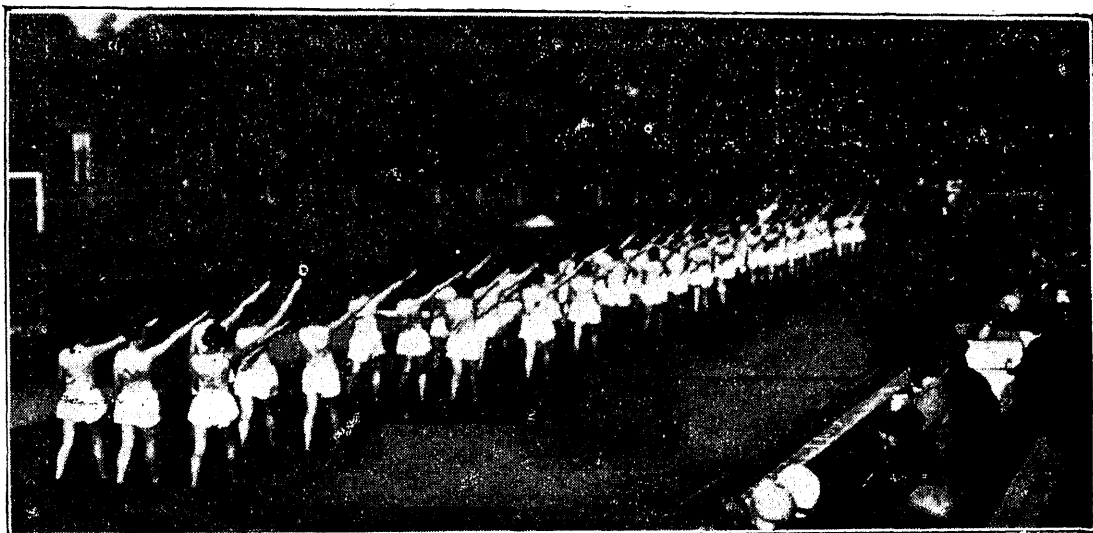
„Palun, härra doktor! Ürge rääkige enam nii! Olen teile palju eest tänulik. Teie olete minu heaks nii lõpnata palju teinud. Ja mina tahtsin teile halvasti tasuda. Andke mulle andeks!“

rasket närwiwapustust. Sa tegid mulle palju muret, Hedwig! Müüd aga oled ja sedawõrd toibunud, et mõisid nende wihatud müüride wahelt lahutada!“

Neiu ohkas.

„Tegin teile jällegi muret.“

„Mitte nii, Hedwig! ära tee mulle haiget. Waata mulle otsa. Palun, waata mulle silma! Jah, nii! Hedwig, kas sa siis mind enam ei armasta? Kas oli mu lootus, sinu kõrwal puhast õnne maitsta, ilmaaegu? Midagi muud ei mõelnud ma kui: Hedwig saab minu omaks, saab mu armastaks naiseks ja me oleme õnnelikud! Kas peab müüd kõik kättema, mis ma tule-

Eesti naiswõimlejate grupp, kes esines spordipidustustel Helsingis 27—30 juunil s. a. Pilt kujutab wõimlejaid delileerimas meie stadioonil enne ärasõitu.

„Aga Hedwig! Kas ma sulle siis enam armast ei ole? — Mis on siis õieti sündinud?“

Neiu wärises.

Lothar juhtis ta läbi metsa lagedale laigule, kus mõned palgid seisid.

„Tule, istu minu kõrwale, Hedwig!“

Neiu wiimatas; aga nõrkus sundis teda Lothari palwet täitma.

Lothar wõttis ta paremast käest kinni.

„Tulin siia kui õnnelik inimene, Hedwig! Minu palawaim soov oli täide läinud! Sina pidid saama wabaks! Ja mõtle: Minu õde oli see, kes küll kõige enam tollekõrdselt tegu aitas paljastada. Mina tulin siin, keda ma sügawast südamest armastan, wabastama. Ja sina kaotasid meelemärguse, kui oma wabastamiseteadet kuulsid. Usutuse arst andis mulle nõu siin esialgul wangla hospitalisise jätta, sest ta kartis

wikust ootasin, rõõmu ja õnne? Hedwig, räägi tõtt! Kas sa mind enam ei armasta?“

Neiu pea wajas sügawale rinnale.

„Mina . . . See oli . . .“

„Mis?“

Neiu kargas jalule ja palus:

„Minge! Halastage ja mingel! Jätke mu üksi! Mina . . . Ja andestage, et ma ford lubasin teie naiseks saada! Saage õnnelikuks! Mina . . . ma ei wõi teid enam jälle näha! Ei, ei, ei! Mina ei taha teid hukutada. Seda pole ma tahtnud! Teie ei pea mulle ohwrit tooma! Teie peate saama õnnelikuks! Andestage ja lahuge minu juurest! Mina . . .“

Ta wankus. Lothar seisis ta kõrwal ja tõmbas ta oma kaenlasse. Hedwigil puudus jõud enese wabastamiseks. Walusasti wigas ta:

„Oh et oleksin surunud!“

"Hedwig!"

"Tahan — surral"

"Järsku ajas ta enda jälle sirgetks."

"Oh, palun, ärge kuulake minu sõnul Olen... hull, jätke minu! Jätke minu! Halastage! Ei iakfa enam. Minge! Minge!"

"Ei! Ja tee mulle seega meelehead: jää rahulikult! Kas tahad mind siis päris õnnetuks teha, mu neiu?"

Hedwig kurtis: "Ei, ei, ei, tahan teie õnne!"

"Kui sa minu õnne tahad, siis jää nüüd rahulikult ja räägi minuga kõik rahulikult. Jästu jälle minu kõrvale!"

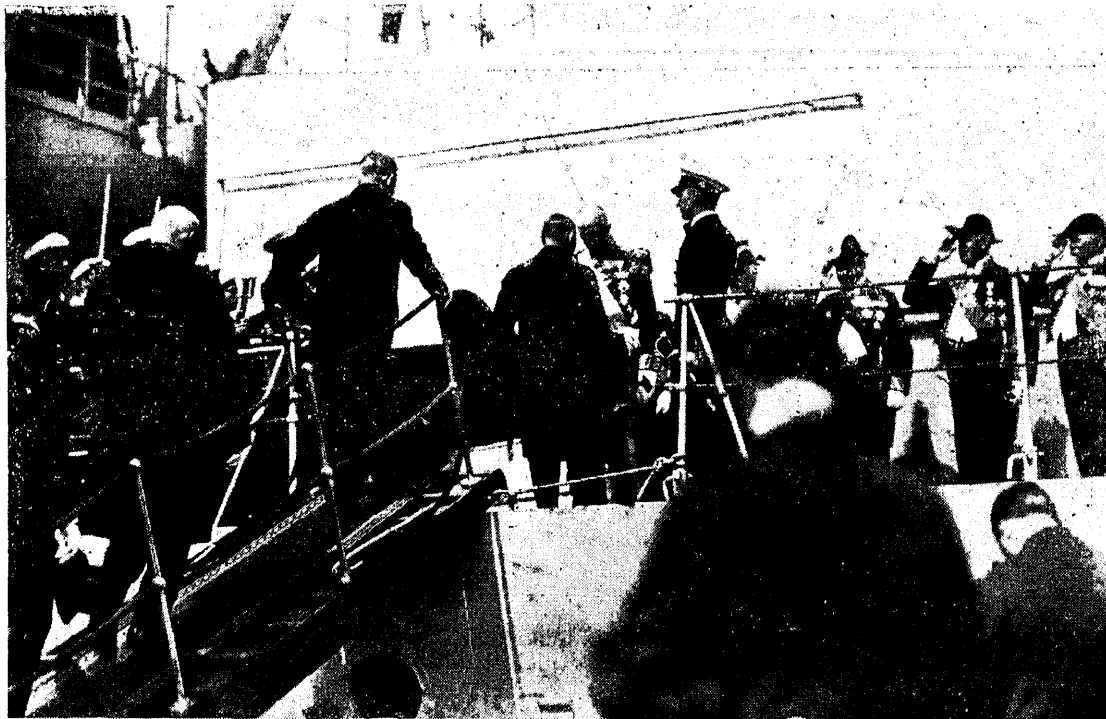
Ütle mulle kõik, mis tol tunnil sündis, kui sa minu isa ees seisid!"

Hedwig raputas pead ja wahtis tarretult kaugusse:

"Ei wõi!"

Lothar tõmbas ta oma rinnale ja fängitas ta pea oma õla najale.

"Minu armas, armas neiu! Minu isa on sulle palju paha ütelnud. Kas peab see siis nii olema, et ta minult mu kallima rööwis? On's kõik õnn kadunud? On kõik lõpunud? Kas on sinu armastus siis nii julgusetu? Sinu emal on nii hea meel, et ta laps pruudina majja tuleb, sest

Eesti Riigivanem A. Rei terwitab Rootsi kuningat Gustav V. sõjalaewal „Sverige“ tema külaskäigu puhul Eestisse 27. juunil 1929 a.

Foto Akel.

Neiu wiivitas. Lothar palus:

"Sa tahad ju ometi minu õnne! Siis täida ka minu palwe."

Ja kui nad jälle kõrvustikku istusid, wõttis Lothar taskust neiu käekirjutatud paberilehe. Selle hoidis ta neiu ees:

"Selle kirjutasid sina?"

"Neiu wahtis tarretult paberile.

"Jah, aga ma ei saanud lõpetada!"

Lothari käsi läks rusitasse.

"See on kuritegu! Minu isa saatis sinu kallal kuriteo toime. See on needusewäärt!"

Neiu kohtus: "Ei, oh ei!"

"Hedwig, ma palun sind kõigest südamest:

ta teab, et ma sind südamest armastan. Kui jageli käisin ma sinu toas ja silistasin ju woodi walget lina. Ja terwitasin kaugelwiibiwat armast neiu!"

Hedwig hakkas äkki nutma.

"Ma... ma ei wõi waletada! Ei wõi sulle waletada!"

"Nii siis armastad sa mind ikka weel?"

"Jah! Minult tõtt tahan ma sulle ütelda tohtida, muud midagi. Tulewikult ei taha ma ju midagi. Minu pärast ei pea sa hukkuma! Aga sa ei tohi mõelda, et ma siis waletasin, kui sulle ütlesin, et sind armastan. Tahan ju

sinust lahkuda. Ei taha ohwrit. Tahan sinu õnne! Ma . . ."

Lothar Dsthoven hakkas kergemini hingama.

"Nüüd olen ma oma neiu jälle leidnud. Rõnede, Hedwig! Seda nõudis minu isa? Tema tundis sind juba kirja kirjutama?"

Neiu waitis. Lothar palus:

"Ütle mulle kõik! Miks ei ole sa mind enam usaldanud? Miks laffsid sa ennaft sundida?"

Hedwig surus ennaft tema najale.

"Tema tahtis ju muudu minu ema wangištada lasta."

"Sinu ema?"

sinu õnne! Ma ei taha iial enam sinuga kokku puutuda. Sina ei pea minust iial enm midagi kuulma!"

Dsthoven fosistas:

"Selle kõik rääkis mu isa sulle pähe. Ta on hästi töötanud! Minu auartus, härra profu-rör Dsthoven!"

"Sinu ijal on sinuga head mõtted!"

"Head! Sa armas hing! Minu isa soovib mulle kurja. Tema ei mõtelnud üldse minule, kui ta sind tahtis minust wõõrutada. Ta mõtles waid enesele. Auahnus, hoolimatu karjerism ja omatafu kihutafid teda sellele sammule. Te-

Eesti Riigiwanem A. Rel ja Rootsi kuningas Gustaw V. jõuawad sadamast Tallinna Raekoja ette.

Foto Akel.

Wärin jooftis neiu kehast läbi.

"Ema olla minu sinule kupaldamid."

"Wõi nii! Seda wõis teha minu isa! Sa waene neiu! Ja sa tahtsid mulle tõesti walu teha."

"Mitte walu! Ma tahtsin sind — eneseft wabaštada! See ju ka ei lähegi. Sest mis on minus mehele meeldimat? Mind ei wõi ju ükski mees armastada. Wjafin ju ainult oma ahastamisega nii kaugele, et sa arwafid mind . . . ah, aga seda kõike ma ju ei taht- mid; sina ei pidanud uskuma, et pead mulle ohwri tooma. Sina hullufufid, kui ma — sinu naiseks saan. Ja seda ma ju ei taha. Tahan

mal pole südant ja ta ei oska kujutleda, et teistel inimestel süda on. Tema tahtis minu armastuse sinu wastu ohwerdada oma soovidele ja eesmärkidele. Ta ei mõtelnudki, millist walu ta sellega teeb minule ja sinule, ta mõtles waid enesele! Hedwig, kas tead nüüd, mis sa pead tegema, kui scowid minu õnne?"

Neiu pea wajas rinnale.

"Hedwig Brandes ei sobi doktor Lothar Dst- hovenile naiseks!"

"Sa jõe laps! Hing hinge juure, süda sü- dame juurel! Kus need sobiwad, seal on kaks inimest üksteisele määratud. Mitte seisus ja au- tõrgus ei määra inimesi üksteisele! Kuule! Sinu

õde Helene on minu tädipoja Hermann v. Lutzeni pruut, ja kui ma mitte üsna ei eksi, siis saab minu õest Helenest sinu wenna Aleksandri naine, kelle seltsis ta selle töö lõpetas, mis sinu wabastamiseks käimas oli. Mis ütled ja müüd, mu neiu?"

Hedwig silmitses teda suuril silmil.

"See — kõik on tõsi."

"Jah, see on tõsi, ja tõsi on ka, et ma sind südamest armastan ja sina mind samuti. On see nii?"

"Buna tõusis neiu põskedele.

"Jah, Lothar."

"Ja kas on siis seegi tõsi, et sinust saab minu armastatud naine?"

"Mina . . . Aga kui sa õnnetuks saad ja huffud?"

"Kas ja siis ei tunne, et me üksteiseta elada ei wõi, et me, oh, mis ma räägin! Meie ilusa armastuse pärast, oled ja müüd kindel, et sa mulle kui mu naine õune tood: Kas tahad olla minu õnn ja mu naine?"

Käna waatas Hedwig temale silma, ja mis ta seal luges, oli truu armastus armsa mehe poolt, nii et ta unustas kõik raskused ja taselesti tummistas:

"Seda ma tahan! Tahan kõik, mis sulle wõib õune tuua!"

"Ja ta huuled ei hoidunud enam tema huulte eest.

Kui nad hulk aega hiljem tõusid, olid need kats röömjat, õnnelikku inimest, kes läbi aetja tüla poole sammusid. Ja õnn saatis neid.

23.

"Müüd aga pead ja kõik ära seletama, emal! Sa ütlesid enne, et sind juba ammu on piinanud saladus, mis sinu ja minu wahel seisib. Sina tead wististi kõik Helene ärawiimiseft, sinu tütre tagasitulekust Helene Dshovenina ja minu õe wiibimiseft Kölnis. Müüd ütle meile kõik!"

Wana proua wabastas tütre käed ja tõusis diivanilt:

"Jah, ma jutustan teile kõik. Teil on õigus kõik kuulda ja teada. Ja selle juures, mis me kõige wiimaks pean teatama, mõtle sellele, Lothar, et see kõik Hedwigi pärast sündis. Käna ja Hedwigit armastad, siis wõid wõib olla ometi ka andeks anda."

"Seal polegi küll wist midagi andeks anda."

"Jstu sinna Hedwigi kõrwale ja mina lähen istun sinna ainsa alla."

Lotharile oli asi õige. Esimesel jällenägemise tumil oli ta ema ja tütre täiesti neile eesttele jätnud, nende armastusele ja röömulle.

Ta tõmbas Hedwigi oma najale.

"Kas on minu neiu müüd õnnelik?"

Hedwig waatas talle röömfasti silma, mis talle nii palju head ja armast teadsid ütelda.

"Õlen õnnelik, Lothar!"

"Ja kas ütled mulle ka, mispärast ja õnnelik oled?"

Neiu miuwitas; siis aga wöttis ta armsama kaela ümbert kinni ja tunnistas:

"Sellepärast, et sind tohin armastada!"

Wana proua silmitses neid mõtiskledes.

Wiimaks palus Lothar:

"Müüd jutusta meile, emal!"

Wana proua algas ainsa juures:

"Jah! Sulle ja Hedwigile! Sest mis ma müüd ütlen, sellest ei tea ka Hedwig weel midagi. Beau kaugele tagasi minema minewikku."

Ta tõmbas sügawasti hinge ja mõlemad noored tundsid: temal oli raske rääkida sellest, millest ta müüd pidi jutustama.

"Genas Stijti tänawal seisab wäike maja. Kes seal praegu elab, seda ma ei tea. Too maja on minu isamaja. Minu isa oli raamatukaupmees ja tema wäike äri toitib parajasti perekonda. Muresid wanemil polnud, kuigi nad ei jõudnud koguda rikkust. Raamatukaupmehest Schumannist peeti igalpool suurt lugu. Mina olin ainus laps ja oma wanemate uhkus. Mu waene ema oli alati pisut põdur. "Südamewiga," ütles arst. Tema aga ei lastnud seda ise palju märgata ja sellepärast armasime ta seisukorda tergekä. Seal wäikeses majas sirgusiu ma ja minu lapsepõlv oli ilus ning päikseküllane.

Saades kuusteistkümmend aastat wanaks, täitsin ma äris enamasti isa aset. Temal oli siis aega oma armsamat tööd teha — teistest keeltest raamatuid tõlkida. Jsa oli kord ülikoolis õppinud, siis aga pidi ta äkki enesele ise leiba teenima ja ei saanud seda elukutsset walida, milleks tal oli hinu olnud.

Nii möödus mitu aastat ja mina sain kahelateistkümnne aastaseks. Siis ilmus meie kaupluse tihti üks noor üliõpilane. Muidu käis seal üliõpilasi ainult harwa. Aga see üks tuli ikka jälle. Warsti tundsin ma, et ta minu pärast tuli. Ta ostis mõne raamatu ja ajas siis minuga juttu. See tegi mu rahutuks, aga ma ei wõinud ostja wastu ka ebajõbralikust näidata.

Ühel päewal küsis ta, kas me pühapäewal ei wõiks ühikt wäljasõitu teha. Mina lükkasin ettepaneku tagasi. Siis otsis ta minu isaga tutwust. Põõras tema poole ningisuguse tõlketöö pärast, mis ta Inglisekeelest tahtis teha. Selle tagajärrel tuli ta tihti meie majja ja jäi kord ka õhtuöögiks. Temal oli iseäralik wiis woenwalt rääkida ja inimesi wõita. Siis jäi ta tihti ja ma märkasiu, et mu isal nähtawasti

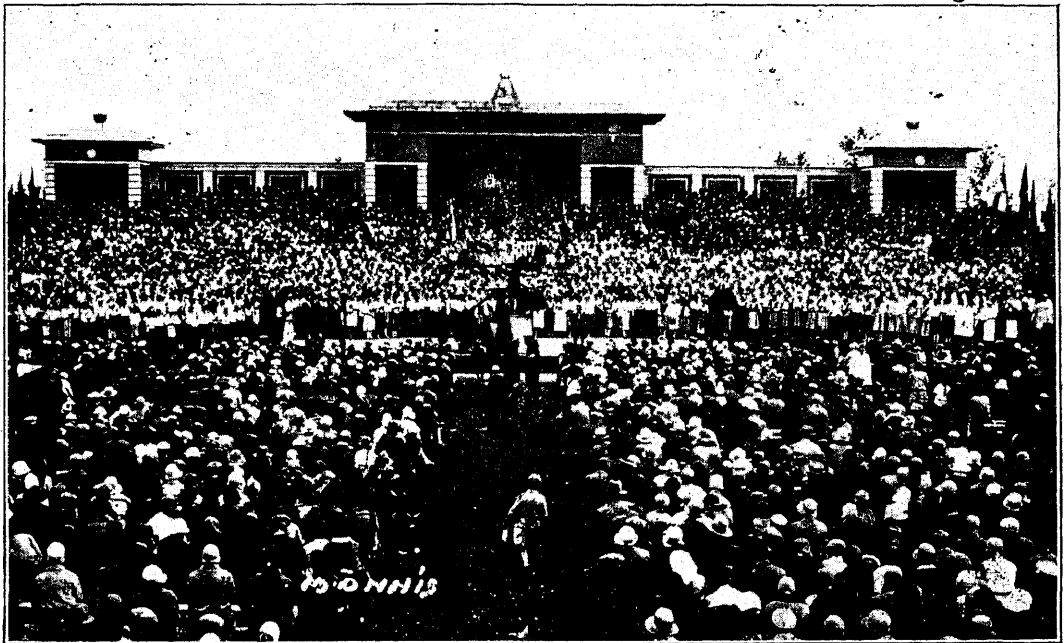
midagi selle vastu polnud, kui ta mitule oma pooldamist ilmutas. Mina olin siinmamaani väga tagasihoidlikult elanud ja teiste noortega mitte palju kokku puutunud.

Ühel päeval andis isa luba, et oma uue tuttavaga tohtisin kinnasti väljastõidu teha. Selleks valisime ühiktu oru. Selle oli ta küll välja otsinud . . . , ja äkki avaldas ta mulle oma armastust. Mina olin noor ja kogemusteta laps. Tema rääkis palju ilusaid sõnu. Jah, siis hakkas minugi süda kiiremini põksuma. Tema ütles, minu isa teadwat juba, et tema mind armastawat; isa olla sellega nõus ja tema tahtwat

oli isegi sõnawahetust, mida enne iial polnud, sest et nad üksteist alati hästi olid mõistnud. Isa pahasdas emaga, et ta mulle mu õine ei soowimat, sest ta oli uhke sellele, et mind üli-fooliharidusega mees naiseks tahtis. Tihti tegin ma oma peigmehega väljastõite. Rändasime kewadesse wõi sõitsime sinna ja tagasi raudteega.

Tema armastus oli täis kirge ja tihti kohufu sin ma ta kärsitust nähes.

Ja siis järgnes üks pühapäew; olime jälle kahetseti välja rännanud; tema eelistas teid, kus kedagi polnud; me puhkasime päikesepaikkil

Laulupidu Pärnus.

Foto M. Önnis.

24. ja 25. juunil peeti ilusal Pärnu rannal, staadionil, keset lõpmatut rohelist, Pärnumaa laulupidu, millest wõttis osa mitu laulukoori hulga tegelasega, Juhan Simm'i üldjuhatusel ja kaunis kogu pasunakoore, milliseid juhatas J. Rask.

warsti minuga abielluda. See kõik oli tema juures nii kindel, et ma armastin õnnelik olewat. Tema põlew armastus pani minugi were keema. Siis kõneles ta awalikult minu isaga ja minust sai tema pruut.

Muidugi teadsid seda ainult minu wanemad ja meie kahetseti; enne tahtis ta efsami lõpetada, siis alles meie kihlusi välja kuulutada. Oma olukorrast ei rääkinud ta palju, waid ütles ainult, tema wanemad olla surunud ja tal olla abiteellumiseks küllalt warandust. Mis küsibki noor inimene wälisest olukorrast, kui see, keda ta armastab, temale truudust wannub ja peale selle weel wanemad kawatsusega nõus on!

Minu ema küll tegi wahel märkusi ja hoia-
tas mind, isegi isa juuresolekul. Nende wahel

murul ja tema leekiw armastus kippus mulle kallale hirmukamalt kui muidu enne. Kõik mu tahtejõud kadus. Ma ei keelanud temale midagi. Kahetseta päewa hiljem tegi ta efsami ja oli nüüd õigusteaduse doktor. Minu wanemad olid õhtu-
föögi valmistanud ja mina olin wäga rõõmus; sest nüüd lõppes jaladusteag. Nüüd pidi ju kihlus awalikult välja kuulutatama ja minust sai warsti tema naine. Tema oli seda mulle alati toonitanud, ja tol pühapäewal oli ta mulle weel eriti wandunud: „Sa saad ju warsti minu naiseks!“ Aga ta ei tulnud minu wanemate poolt valmistatud pidule, waid teatas, tema pidawat ära reissima, sest et ta omu haigeks jää-
nud, kellega ta enne surma weel tahtwat rää-
kida. Ja tagasi ta ei tulnud. (Järgneb).

Tõtt ja nalja.

Kummalised antipaatiad.

Henrich III. ei võinud kassi seltsis üksi tuppä jääda.

Hertsog d'E, ernen langes jänest nähes minestusse.

Poola kuningas Wladislow hakkas wärisema ja põgenema, kui õunu nägi.

Keeleteadlane Scoliger wärises kressi nähes.

Tycho de Brahe põlwed nõtkusid, kui ta teelt mõni jänes wõi rebane üle jooksis.

Boyle sai krambid, kuulda sulinat weewärgi torus.

Tsaar Joann II. minestas naisi nähes.

Baconi pea hakkas kuuwarjutuse puhul ringi käima.

Maria de Medici ei suutnud roosi näha, isegi mitte kui see oli maalitud, ehk ta küll muidu lillesid armastas.

Tabaw.

Madam on maskipeo jaoks walmis riietunud. Ootab veel ainult autot, et minna edumeelsete ballile. Akki heliseb telefon. Mees selle juures uriseb, paneb kuuldetu käest ja ütleb:

„Ja omaette, milline pettumus! Kuulen praegu, et maskipidu pidamata jääb.“

„Mon Dieu, Emile, mis ma nüüd teen?“

„Riietu uuesti, ma jään koju.“

Wastuoksa.

Keegi näitleja ütleb Bernard Shawile:

„Kui ma musta kohwi joon, ei saa ma kogu öö magada. Kas asi ka Teiega nii on?“

„Ei, minu juures on asi hoopis vastuoksa,“ wastab Shaw; „kui ma magan, siis ei saa ma mingisugust musta kohwi juua.“

Mõtted seltskondlikust läbikäimisest.

Keegi ei aima, kui tülitaw ta wõib olla.

Mispärast küsitakse üksteiselt: Kuidas käsi käib? Pole ju ometi midagi, mis küsijat vähem huwitaks ja küsitul igawam oleks wastata.

Mida enam inimesi kokku tuleb, seda tühemaks jääb nende ümbrus.

Jutt tõuseb, kui kellelgi enam midagi pole ütelda.

Inimesed arwawad, et waja on oma mugawus ohwerdada jutuaJamisele. Ühist igawuse-tundmist arwatakse seltskondlikuks lõbuks.

Onnelik olla tähendab kadestatud olla. Alati leidub mõni, kes meid kadestab. Tarwis on teda ainult tunda.

Leidub kartlikke, kes woodi alla poewad, ja kartlikke, kes ei julge sinnagi waadata.

Elu on lühike, aga igawus pikendab teda.

Sellepärast.

Kinonäitleja Charlie Chaplin käib kirklikult kinos, mõnikord päewas mitmel etendusel. Kui temalt kord küsiti, miks ta sinna nii tihti ja nii heameelega läheb wastas ta:

„Kino on ainus koht, kus inimene wõib imet, näha ja nimelt imet, mida elus nii harwa näha saab. Mul tuline hea meel, kui filmis näen naisi suud lahti tegewat — ilma et nad räägiks!“

Bernard Shaw.

Keegi teadusemees jutles Bernhard Shawiga.

„Kui Teie sedagi õigeks ei tunnista,“ ütles teadusemees, „siis peate ometi tunnistama, et inimese üks kehaliige teise kehaliikme kulul elab. Näiteks: kui üks silm kaotab nägemise-wõime, siis paraneb teise silma nägemise-wõime.“

„Oige,“ wastas Bernhard Shaw. „Aga minu on selleks parem näide: kui kellegil üks jalg lühem on, siis on ta teine jalg wististi pikem!“

Verlaine.

Ajakiri, millele suur prantsuse luuletaja kaastööd tegi, maksis temale kord honorari wiefrangiliste rahadega. Järgmisel päewal tormas Verlaine toimetusse:

„Kas Teil häbi ei ole,“ pahandab ta ärijuhiga. „Eile andsite mulle wale wiefrangilise.“

„Rahustuge, härra Verlaine. Olge head, siin on teine wiefrangiline,“ waigistas teda ärijuht.

Verlaine pistis raha taskusse.

„Ja nüüd palun waleraha tagasi,“ ütleb ärijuht.

„Waleraha?“ kisendas luuletaja wihaselt. „Nüüd räägite veel walerahast. Kui palju waewa nägin ma, enne kui ta edasi sain anda.“

Meie ja minu.

Naine: „Sa ei pea alati ütleva, minu maja, minu lapsed — need on ju meie omad.“

Mees: „Hea küll — kas oled meie pükse näinud?“

TELLIMISE HINNAD:

Aastas (24 nr.nr.)

Kr. 7.50

2 kuus (4 nr.nr.)

Kr. 1.60

1/1 aastast

WÄLISMAILE:

1/2 „ (12 nr.nr.)

„ 4.—

1 „ (2 nr.nr.)

„ —.80

1/2 „

Kr. 10.—

1/4 aast. (6 nr.nr.)

„ 2.25

Üksiknumber

„ —.40

1/4 „

„ 5.—

„ 2.50

Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.

Talituse aadress: Tallinn, Müüriwahe tän. 16. Telefon 12-53.

Ameerika teaduslikult õige ja
praktiliselt parim ning vastu-
pidavam

AUTOKUMM

on

Miller REG. U.S. PAT. OFF.

Tallinna ladu:

Heinr. Lagus,

Müüriwahe, 16, Laenu-panga majas, uks B. Telefon 12-53.

**Täiendage oma raamatukogu
kõidetud „Romaani“ aastakäikudega:**

Aastakäik	1922	Ilu- ja poolnahkköites	7.—
"	1923	" "	9.—
"	1924	" "	950.
"	1925	" "	950.
"	1926	1927 ja 1928 a.	950.

Kõitmata 2.—kr. odavam. Saada kõigist suur-
romatest rmtkpl. ja talitusest, **Müüriwahe**
tän. 16, telefon 12-53

MAX JOHANSON

Rätsepaäri

Tallinnas, Lühikejalg 6

Kõnetraat 30-89

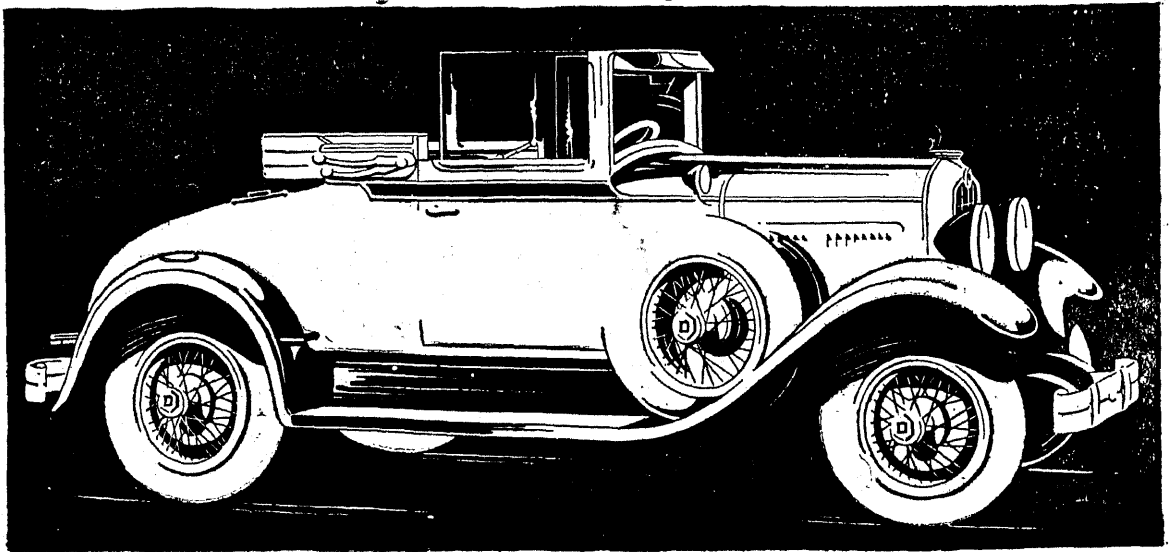
Olles saavutanud Lon-
donist värviküllaseid
kevade- ja suveriideid
oman kaunima lootuse
soovitada neid oma
lugupeetud tellijaskon-
nale

Austusega **M. Johanson.**

DURANT

pakub rea häid vankreid madala hinnaga, 1929. a. mudelid

4. edasikäigu kiirusega (vaikne kolmas- ja kiirkäik).

DURANT SIX „60“ Cabriolet.

DURANT „40“ 4-sil. 10/36 h. j. Continental Red Seal mootor, alumiiniumkolbid, Tillotsoni ökonoomne karburaator, Bendix kindlad 4-ratta pidurid, vagane kere, ruumikas keresisemus, peenendatud väljatööstus, ilusam joontes ja värvides.
Touring, 5 istm. Kr. 3550.— 4-uksega Sedan Kr. 4350.—

DURANT SIX „60“ luksuslikum madalahinnaline 6-silindriline, 12/43 h. j. Lanchester rehasta ükski vanker tema klassis.
Touring, 5 istm. Kr. 3900.— 4-uksega Sedan Kr. 4760.—

DURANT SIX „66“ on madalaimahinnaline 4 edasikäigu kiirusega vanker maailmas, mis pakub luksuse ülima viimistluse ja suurima kasutamiskokkuhoiu, 12/47 h. j., 2,84 mtr. (112") telgedevahe.
Touring, 5 istm. Kr. 4650.— 4-uksega Sedan Kr. 5650.—

DURANT SIX „70“ on suurim 6-silindriline nelja edasikäigu kiirusega vanker Durant-autode reas, 15/65 h. j. 3,03 mtr. (119") telgedevahe.

AINUESINDAJA
EESTIS:

HEINR. LAGUS,

TALLINN, MÜÜRIVAHE, 16, LAENUPANGA MAJAS, UKS B. TELEFON 12-53.